د پوهنې وزارت

پښتو

پنځم ټولګی

پښتو - پنځم ټولګی

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی   دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې   هر بچی يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی   د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو   د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي   پاميريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي   هم ايماق، هم پشه یان
دا هېواد به تل ځلیږي   لکه لمر پر شنه آسمان
په سينه کې د آسيا به   لکه زړه وي جاويدان
نوم د حق مو دی رهبر   وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې وزارت

پښتو

پنځم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: پښتو

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د پښتو ژبې او ادبیاتو د برخې د درسي کتابونو مؤلفین

اېډیټ کوونکي: د پښتو ژبې د اېډیټ ډیپارتمنت غړي

ټولګی: پنځم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکی: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکی: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپخونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې يې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره قانوني چلندکېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې د وزیر پیغام

اقرأ باسم ربک

د لوی او بښونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې موږ ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنګه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمریز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د ګران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده‌کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدینو شوراګانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږګوني بنسټیز عناصر بلل کیږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنګه په ښوونځیو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونیزو تأسیساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. موږ په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توګه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هیله کوم، چې د هېواد بچیانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په دیني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زیار او کوښښ وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې ګران زده‌کوونکي به سبا د یوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولنې متمدن او ګټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانګه ده، غوښتنه لرم، څو له هر فرصت څخه ګټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځیرکو او فعالو ګډونوالو په توګه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه ستړې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپېڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وګړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

شمېرې	سرليكونه	مخونه
۱	حمد	۱
۲	نعت	۳
۳	بي بي عا يشه رضي‌الله‌عنها	۵
٤	ښوونکی	۷
٥	د مشرانو درناوی	۹
٦	د ښه ملګري ټاکل	۱۱
۷	ترافيكي لاربښوونې	۱۳
۸	له کتاب سره مينه	۱٥
۹	د ځان او کاليو پاک ساتل	۱۷
۱۰	د زده کوونکو مسوولیتونه	۱۹
۱۱	د کور په کارونو کې مرسته	۲۱
۱۲	د زده کوونکو تر منځ ښې اړيکې	۲۳
۱۳	د بُست کلا	۲٥
۱٤	د بې اتفاقۍ پايلې	۲۷
۱٥	د چاپېريال پاک ساتل	۲۹
۱٦	متضادې کلمې	۳۱
۱۷	د ماين خطرونه	۳۳
۱۸	ټلويزيون	۳٥
۱۹	کېسه	۳۷
۲۰	ماشومانو ته درناوی	۳۹
۲۱	نيوټن	٤۱
۲۲	بشر دوستي	٤۳
۲۳	مېلمه پالنه	٤٥
۲٤	آزادي	٤۷
۲٥	څپه (هېجا)	٤۹
۲٦	ښکلی ليک	٥۱
۲۷	کندهار	٥۳
۲۸	موزيم	٥٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمېرې	سرلیکونه	مخونه
٢٩	مور	٥٧
٣٠	د نشه يي توکو زيانونه	٥٩
٣١	روغتيا ساتنه	٦١
٣٢	گل پاچا الفت	٦٣
٣٣	صفت	٦٥
٣٤	معلولينو ته درناوی	٦٧
٣٥	بېلا بېل خواړه	٦٩
٣٦	ولسي دودونه	٧١
٣٧	ابن سينا	٧٣
٣٨	اشر (گډ کار)	٧٥
٣٩	ملگري ملتونه	٧٧
٤٠	مترادفې کلمې	٧٩
٤١	پر حيواناتو زړه سوی	٨١
٤٢	په شيدو کې د اوبو گډول	٨٣
٤٣	د ښو خبرو اړتيا	٨٥
٤٤	وچې او تازه مېوې	٨٧
٤٥	ملي يووالی	٨٩
٤٦	ساده او مرکبې کلمې	٩٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

حمد

موخه: د متن لوستل، لیکل، د حمد پېژندل او په دې پوهېدل چې حمد د الله ﷻ ثنا او صفت ته ویل کېږي.

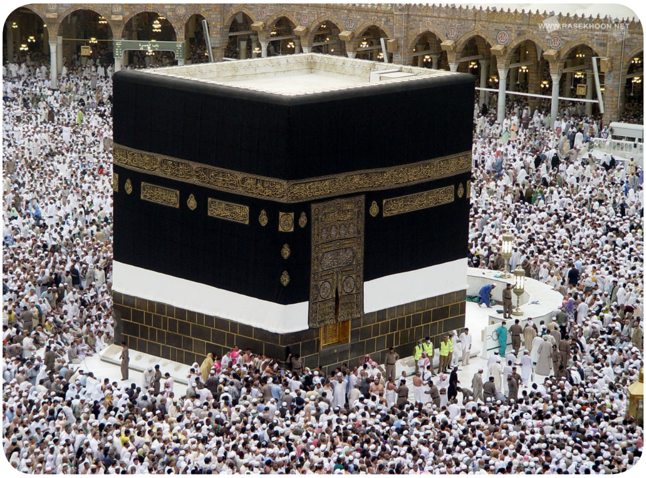

پوښتنې

ستاسو په فکر په حمد کې د چا صفت او ستاینې کېږي؟
څوک به ووايي چې د الله ﷻ د قدرت نښې کومې دي؟

په نامه د هغه خدا ی مې دا بیان دی
چې يو نوم يې په نومو نوکې سبحان دی
هم پادشاه دی د جملـه وو پادشاهانو
هم د هر يوه سلطان په سر سلطان دی
هغه کار چې و هر چاوته مشکل دی
هغه کار واړه و ده و ته اسان دی
څوک آفتاب شي پر آسمان راخپژولی
ده آفتاب را خپژولی پر آسمان دی

(عبدالرحمن بابا)

رحمان بابا د پښتو ژبې شاعر دی. د پېښور ښار په بهادر کلي کې په ۱۰۱۸ هجري قمري کال کې زیږیدلی او په ۱۱۲۸ هجري قمري کال کې وفات شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- ښوونکی دې په ټولګي کې له زده کوونکو سره له ستړي مشي وروسته خپل نوم پرتختې ولیکي او خپل نوم دې ورته ووایي، بیا دې زده کوونکي خپل نومونه په وار سره ووایي چې یوله بل سره یې پېژندنه وشي.

- ښوونکی دې زده‌کوونکو ته د زده کړې د ارزښت، ښوونځي ته د تګ راتګ، د ښوونځي اصول او له ټولګیوالو سره د مینې او محبت په هکله خبرې وکړي.

- ښوونکی دې د کتاب لومړی لوست په مناسب آواز زده کوونکو ته ولولي او هغوی دې ورته غوږ ونیسي.

- څو زده کوونکي دې په وار سره د لوست متن د ټولګي په مخ کې ولولي، نور زده‌کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

- یو زده کوونکی دې د لوست یو بیت ووایي او نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي، بیا دې نور زده کوونکي پاتې بیتونه د ټولګي په مخ کې ولولي.

لغتونه	معناوې
سبحان	پاک
سلطان	پاچا
آفتاب	لمر
مشکل	سخت

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د شعر څو بیتونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم لوست

نعت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نعت پېژندنه او د هغه په هکله لنډ معلومات لاسته راوړل.

پوښتنې

د تېرو ټولګيو څخه موکوم نعت شريف په ياد ده؟

څوک به د نعت او حمد ترمنځ توپير بيان کړي؟

نصيب مې کړه خالقه ته ديدار د مدينې
که لاس راکړي يو ځل را ته سردار د مدينې
هر يو ګوره روان دی ځي د پاک نبي ﷺ روضې ته
ښايسته رامعلوميږي شام سهار د مدينې
د زړونو مالک ته يې رحم وکړه اې خالقه
ته يو مې سه يو ځلې په ګلزار د مدينې

(ابراهيم قطب زی)

مرحوم ابراهيم قطب زی د ننګرهار ولايت د عربانو د کلي اوسيدونکی و، په پښتو او دري ژبو يې ډير شعرونه ويلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- یو زده کوونکی دې لوست د ټولګي په مخ کې ولولي او نور دې ورته ځیر شي. ښوونکی دې تېروتنې ورته سمې کړي.
- زده کوونکي دې لوست په پټه خوله ولولي. د کتاب یو بیت دې په خپلو کتابچو کې ولیکي، بیا دې د ټولګي په مخ کې ولولي.
- زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي:
دیدار، سردار، مالك، رحم
- یو زده کوونکی دې پورته شي د نعت په هکله دې خبرې وکړي، نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.
- یو زده کوونکی دې د نعت متن د ټولګي په مخ کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

لغتونه	معناوې
نعت	د پیغمبر ﷺ ستاینه
رحم	مهرباني
مالك	خاوند

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د متن څو بیتونه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريم لوست

بي بي عا يشه رضي الله عنها

موخه: د متن لوستل، ليكل، د بي بي عايشې رضي الله عنها پېژندنه او په اړه يې خبرې کول.

پوښتنې

- ويلاى شئ چې بي بي عايشه رضي الله عنها څوك وه؟
- ستاسو په فکر بي بي عايشه رضي الله عنها زموږ د ګران پيغمبر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم څه کېده؟

بي بي عايشه رضي الله عنها د حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه لور وه. له حضرت محمد صلى الله عليه وسلم سره يې د بي بي خديجې رضي الله عنها تر وفات وروسته واده وکړ. له حضرت محمد صلى الله عليه وسلم څخه يې ديني علوم زده کړل. ډېرو ښځينه مسلمانانو او اصحابو کرامو به له هغې څخه ديني مسايل زده کول. زيات شمېر احاديث ترې روايت شوي دي.

بي بي عايشه رضي الله عنها د (٦٢) کالو په عمر په مدينې منورې کې وفات او هلته خاورو ته وسپارل شوه. موږ هم بايد د بي بي عايشې رضي الله عنها په شان علم او پوهې په زده کړه کې زيار وباسو او دغه راز د ديني علومو په زده کړه کې کوښښ وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپتیا سره ولولي، که اړتیا وه، ښوونکی دې مرسته وکړي.
- د لوست یو یو پاراګراف دې په خپله خوښه په کتابچو کې ولیکي او بیا دې د ټولګي په مخ کې ولولي.
- لاندې جملې دې ولولي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي:

- بي بي عایشه رضي الله عنها ډېره پوهه او عالمه ښځه وه.
- حضرت بي بي عایشه رضي الله عنها د علم او پوهې په برکت لوړې درجې او مقام ته رسېدلې وه.

- څو زده کوونکي دې په وار سره د بي بي عایشې رضي الله عنها په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

لغتونه	معناوې
صدیق	رښتینی
کوښښ	هڅه
وفات	مړینه
اصحاب	ملګري

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بي بي عایشې رضي الله عنها د لوست د مفهوم په هکله څو کرښې په کور کې ولیکي. په بل درسي ساعت کې دې د ښوونکي په لارښوونه ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکی

موخه: د متن لوستل، لیکل، د متن په مفهوم پوهیدل او ښوونکي ته درناوی.

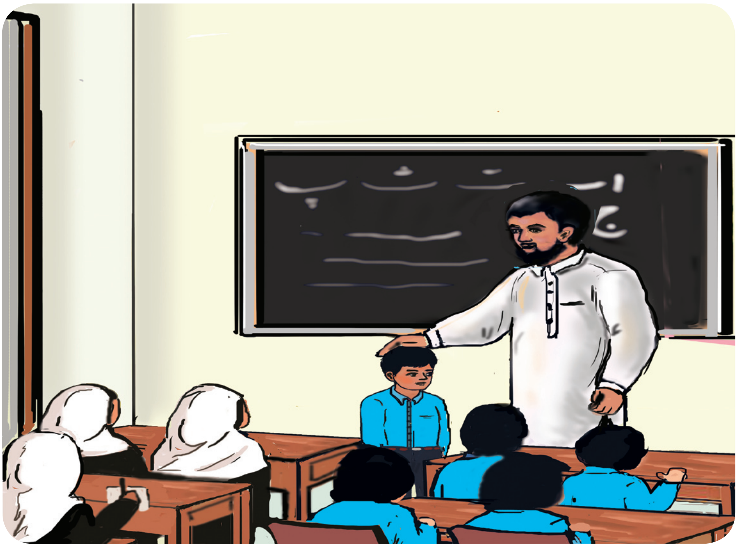

پوښتنه

ستاسو په فکر یو مهربان ښوونکی څه ځانګړتیاوې لري؟

ښوونکی زده‌کوونکو ته د ښوونې او روزنې دنده په غاړه لري. باید د مور او پلار په څېر په زده‌کوونکو مهربان وي او زده‌کوونکي د خپلو اولادونو په څېر وبولي.

هغه ښوونکي چې په زده‌کوونکو مهربان وي او په مهربانۍ سره ورته لوست ورکوي، پوښتنې ترې کوي، د زده‌کړې لپاره یې هڅوي، نو هغه زده‌کوونکي بریالي وي، خپل لوستونه په ښه توګه زده کولای شي او له کورنیو کارونو سره یې مینه زیاتیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن یوځل په چوپتیا سره ولولي او بیا دې متن د څو کسانو له خوا په وارسره ولوستل شي، ښوونکی دې ستونزې ورته حل کړي.
- یو زده کوونکی دې تختې ته ولاړ شي، پر تختې دې ولیکي (مهربان ښوونکی)، نور زده کوونکي دې په وار سره د مهربان ښوونکي د ځانګړتیاوو په هکله یوه یوه جمله ووایي او پرتختې دې ولیکي او بیا دې په وار سره بل زده کوونکی ولولي.
- یو زده کوونکی دې تختې ته پورته شي، بل زده کوونکی دې د متن یوه جمله ووایي او زده کوونکی دې پرتختې له یاده ولیکي. نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې ونیسي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره پورته شي، د لوست متن دې په وار سره د ټولګي په مخ کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې د لوست د مفهوم په هکله له یاده خبرې و کړي او نور زده کوونکي دې هم خبرې پرې وکړي.

لغتونه	معناوې
دنده	وظیفه
بریالی	کامیاب
مینه	محبت

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ښوونکي په هکله په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکي او بیا دې په بل درسي ساعت کې خپلو ټولګیوالو ته واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم لوست

د مشرانو درناوی

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مشرانو په درناوي پوهېدل او د هغوی درناوی کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر مشران په کشرانو څه حقونه لري؟
- څوک به ووایي چې د مشرانو څه ډول درناوی وشي؟

د مشرانو درناوی کول زموږ دیني وجیبه او ولسي دود دی. هر چا ته لازمه ده چې د مشرانو درناوی وکړي.

مشران پر کشرانو حق لري چې ورته درناوی ولري، لکه: مشرانو ته سلام واچوي، د هغوی ښې او ګټورې خبرې ومني او سرته یې ورسوي.

ښه زده کوونکي له مشرانو سره د ناستې په وخت کې تر هغو مخکې او یا لوړ نه کېني او د مشرانو خبرو ته غوږ نیسي.

د زده کوونکو دنده ده چې خپله هم د مشرانو درناوی وکړي او نورو همځولو ته هم د مشرانو د درناوي په هکله خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- اوس دې د لوست متن په چوپه خوله ولولي له لوستلو وروسته دې یو تن د ټولګي مخې ته ورشي، لوست دې د ټولګي په مخ کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- یو زده کوونکی دې د لوست متن په مناسب غږ د ټولګي په مخ کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي، که اړتیا وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- یو تن دې پورته شي، د لوست یو پاراګراف دې د ټولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته د املا په توګه ووایي او هغوی دې په خپلو کتابچو کې ولیکي. بیا دې ځو تنه په ټولګي کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- یو زده کوونکی دې تختې ته پورته شي، بل زده کوونکی دې یو پاراګراف ورته ووایي، هغه دې پرتختې ولیکي او بیا دې ولولي، نور زده کو ونکي دې د هغه تېروتنې ونیسي او د اصلاح لپاره دې تختې ته راشي.
- څو زده کوونکي دې د تختې مخې ته په وار سره راشي. د لوست د مفهوم په هکله دې خبرې وکړي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

لغتونه معناوې

لغتونه	معناوې
درناوی	احترام
دود	دستور، رواج

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د مشرانو د درناوي په هکله څو کرښې لیکنه وکړي او بیا دې د ټولګي په مخ کې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښه ملګري ځانګړتياوې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ټولنيز ژوند په ګټو پوهېدل او په ژوندانه کې ځانته د ښه ملګري پيدا کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر انسان له ټولنې پرته ښه او سوکاله ژوند کولای شي؟
- څوک به ووايي چې د ښه ملګري درلودل به څه ګټې ولري؟

هر انسان دې ته اړ دی چې په ټولنه کې ژوند وکړي او يو له بل سره مرسته وکړي، ځکه چې په يوازې توګه ژوند کول له ستونزو سره مخ وي. په ټولنيز ژوند کې دې ته اړتيا ده چې انسان ښه ملګري ولري. د اړتيا او ستونزو په وخت کې يو له بل سره مرسته وکړي او ټولنيز ژوند پرمخ بوزي. ښه ملګری په سختو وختونو کې له خپلو ملګرو سره مرسته کوي، هغوی له ستونزو ژغوري او ښې لارې ته يې رابولي، خو بايد د ښه ملګري په ټاکلو کې ښه فکر وشي او د هغه نېک صفتونه او ښه خويونه وپېژندل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- یو زده کوونکی دې متن په مناسب غږ ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده کوونکي دې متن په چوپتیا سره ولولي، که یې ستونزې درلودې، له ښوونکي څخه دې د ستونزمنو ځایونو پوښتنه وکړي.
- یو زده کوونکی دې تختې ته ولاړ شي. بل زده کوونکی دې د لوست یو پاراګراف ورته ووایي او هغه دې پر تختې ولیکي. نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې په نښه کړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره دټولګي په مخ کې د لوست د مفهوم په هکله خبرې وکړي او نور زده کوونکي دې په ځیر سره واوري او په بحث کې دې ورسره شریک شي.

لغتونه	معناوې
اړ	محتاج
مرسته	کومک
ټولنیز	اجتماعي

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست د مفهوم په هکله څو کرښې ولیکي او بیا دې په بل درسي ساعت کې هغه ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

ترافيکي لارښوونې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ترافيکو په نښونښانو پوهېدل او هغوته په ورځني ژوند کې پاملرنه.

پوښتنه

- تاسو کله په ښارونو کې ترافيکي نښې نښانې ليدلې دي؟

- ستاسو په فکر که چېرې څوک له سړک څخه تېرېږي او د ترافيکو قوانين مراعات نه کړي، څه به پېښ شي؟

په سړکونو باندې د خلکو او موټرو د تګ راتګ او له سړکونو څخه د تېرېدنې لپاره څراغونه او نورې ترافيکي نښې نښانې موجودې دي چې خلک له هغو نښو او څراغونو څخه په کار اخيستلو سره له خطرونو خوندي پاتې کيږي.

په هغو ښارونوکې چې برېښنا وي، په څلور لاروکې څراغونه درول شوي وي. دغه راز په سړکونو باندې ترافيکي لوحې او نښې وي چې د تېرېدلو په وخت کې ترې کار اخيستل کيږي.

کله چې څراغ سور وي، ودرېږو. که څراغ زيړ شو، د تګ لپاره تياری نيسو او که څراغ شين شو په سړک حرکت کوو او يا د سړک بل لوري ته تېرېږو.

له سړک څخه بايد هغه وخت تېر شو چې موټر نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- یو زده کوونکی دې د نوي لوست متن ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي. په لوستلو کې که څه ستونزه وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- اوس دې زده کوونکي متن یو ځل په چوپه خوله ولولي. ستونزې دې په نښه کړي او بیا دې له ښوونکي څخه پوښتنه وکړي. ښوونکی دې په لوړ آواز ځواب ووایي.
- یو زده‌کوونکی دې پورته شي، د لوست د متن یو پاراګراف دې د املا په توګه نورو زده‌کوونکوته ووایي او هغوی دې په کتابچو کې ولیکي. بیا دې یو تن خپله لیکنه د تختې پرمخ ولیکي او نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې په نښه کړي.
- یو زده کوونکی دې د لوست متن په مناسب آواز ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- یو زده کوونکی دې د تختې مخې ته راشي. له سرک څخه د تېریدلو په هکله خپلو ټولګیوالو ته خبرې و کړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د ترافیکي نښو نښانو د مراعاتولو دګټو په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کتاب سره مینه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کتاب په ارزښت پوهېدل او له کتاب سره مینه پیدا کول.

پوښتنې

- تاسو کله کوم کتاب لوستلی دی؟
- ستاسو په فکر د کتاب لوستل او لیکل څه ګټې لري؟

کتاب د ژوند ډېر ښه ملګری دی. د کتابونو ارزښت دادی چې د علم او پوهې سرچینه ده. هغه څوک چې د کتاب له لوستلو سره مینه لري، مفهوم او موخه یې خپل ذهن ته سپاري او په ژوند کې ترې کار اخلي، د هغه په علم او پوهه کې زیاتوالی راځي.

هغه زده کوونکي چې خپل کتابونه پاک او ښه ساتي، په خپل وخت یې لولي، د لوستونو په مفهوم ښه پوهېدلی شي، د داسې زده کوونکو پوهه ډېرېږي، د ښوونځي په ټولو کتابونو باندې د لوستلو او زده کولو له لارې برلاسي او په پایله کې د نېکمرغه ژوندخاوندان کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپتيا سره ولولي او ستونزمن ټکي دې په نښه کړي او ښوونکی دې ورته روښانه کړي.
- زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي، که څه ستونزه وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. هره ډله دې د کتاب د ارزښت په هکله څو کرښې وليکي او بيا دې د هرې ډلې استازی د ټولګي په مخ کې ولولي.
- اوس دې څو زده کوونکي متن په مناسب آواز د ټولګي په مخ کې ولولي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.

لغتونه	معناوې
نېکمرغه	نېک بخته، د ښه ژوند څښتن
سرچينه	منبع

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کورونوکې د لوست د مفهوم په هکله څوکرښې وليکي او په بل درسي ساعت کې دې د ټولګيوالو په مخ کې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم لوست

د ځان او کالیو پاک ساتل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځان او کالیو د پاک ساتلو په ګټو او ارزښت پوهېدل .

پوښتنې

- ستاسو په فکر د ځان او کالیو پاک ساتل څه ګټې لري؟
- که څوک خپل ځان او کالي پاک ونه ساتي، څه به وشي؟

پاکوالی د ایمان جز دی. موږ باید ځان، کالي او د خپلې هستوګنې شاوخوا پاکه وساتو. په ناپاک چاپېریالونو کې ډول، ډول میکروبونه وي چې له یوه ځای څخه بل ځای ته د بېلابېلو عواملو په وسیله لېږدي او په انسانانو کې ډول، ډول ناروغۍ رامنځ ته کوي. په میکروبونو او ناروغیو باندې له اخته کېدو څخه د مخنیوي لپاره لازمه ده چې خپل ځان، کالي او خپل چاپېریال پاک وساتو او هر وخت ورته پاملرنه وکړو، ځکه چې په پاک چاپېریال کې ناروغۍ ورکېږي او انسانان ترې ژغورل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې په وار سره متن د ټولګي په مخ کې ولولي او ښوونکی دې ورته تېروتنې سمې کړي.

- زده کوونکي دې د لوست متن په چوپه خوله ولولي. له متن څخه دې یو پاراګراف په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې څو تنه په ټولګي کې ولولي. ښوونکی دې تېروتنې اصلاح کړي.

- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. له یوې ډلې څخه دې یو زده کوونکی تختې ته راشي د بلې ډلې یو زده کوونکی دې ورته د متن څو نومونه ووایي، هغه دې پر تختې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي، د بلې ډلې زده‌کوونکي دې د هغه تېروتنې اصلاح کړي.

- څو زده کوونکي دې په خپل وارسره متن د ټولګیوالو په مخ کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

- څو زده کوونکي دې په خپل وار سره د ټولګي په مخ کې د ځان او کالیو د پاک ساتلو د ګټو په هکله خبرې وکړي اوڅو نور زده کوونکي دې د پاکوالي د نورو ګټو په هکله یوه یوه جمله ولیکي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کورونو کې د لوست د ګټو په هکله څو کرښې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو مسوولیتونه

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي پخپلو مسوولیتونو پوهیدل.

پوښتنې

- ستاسو په نظر د زده کوونکو مسوولیتونه کوم دي؟
- ستاسو په نظر که زده کوونکي خپل مسوولیتونه سرته ونه رسوي، څه به پیښ شي؟

زده کوونکي په کور او ښوونځي کې یو شمېر مسوولیتونه لري باید هغه سرته ورسوي. په ښوونځي کې د زده‌کوونکو یو شمېر مسوولیتونه دا دي چې په خپل وخت ښوونځي ته ولاړشي او له رخصتۍ وروسته دې خپلو کورونو ته ځان ورسوي.

په ښوونځي کې نظم او قانون مراعات کړي، خپل ورځني درسونه ښه زده کړي او په کور کې تر هر څه د مخه لومړۍ خپله کورنۍ دنده سرته ورسوي.

د زده‌کوونکو دنده ده چې خپلو ښوونکو ته درناوی ولري او خبرو ته یې غوږ ونیسي، تر څو د خپلو مسوولیتونو د سر ته رسولو لپاره خپل درسونه زده‌کړي او په ژوند کې ترې کار واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې په وار سره متن په مناسب آواز ولولي، ښوونکی دې ورته تېروتنې اصلاح کړي.
- یو زده‌کوونکی دې د تختې مخې ته راشي، بل زده کوونکی دې ورته د متن یو پاراګراف د املا په توګه ووايي او هغه دې پر تختې ولیکي. بل زده‌کوونکی دې د هغه تېروتنې ونیسي او پر تختې دې ولیکي.
- زده‌کوونکي دې په دوو یا دريو ډلو ووېشل شي، هره ډله دې د متن د سرلیک په هکله خپل نظرونه ووايي او استازی دې د هغوی نظرونه ولیکي. بیا دې د هرې ډلې استازی د تختې مخې ته راشي او د خپلو ملګرو نظرونه دې یو په بل پسې پر تختې ولیکي او بیا دې ولولي.
- یو زده‌کوونکی دې متن د کتاب له مخې ولولي او نور دې متن ته ځير شي.
- څو زده‌کوونکي دې په وار سره د لوست د مفهوم په هکله خبرې و کړي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کورکې د لوست د مفهوم په هکله څو کرښې ولیکي او بیا دې په بل درسي ساعت کې د ټولګي په مخ کې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور په کارونوکې مرسته

موخه: د متن لوستل، ليکل، د کور په کارونو کې مرسته کول او د مرستې په ارزښت پوهېدل.

پوښتنې

- تاسو د کور په کارونو کې مرسته کوئ؟
- ستاسو په فکر د کور په کارونو کې مرسته کول څه ګټه لري؟

په هر کور کې ډېر کارونه وي چې بايد سر ته ورسيږي. که د کور کارونه د کور يوه غړي ته پرېښودل شي نه يوازې دا چې د هغه د ستړتيا سبب کيږي، بلکې په خپل وخت سرته نه رسيږي.

لازمه ده چې د کورنۍ ټول غړي د کور په کارونو کې يو بل ته لاس ورکړي او په ګډه يې سرته ورسوي.

زده‌کوونکي چې کله کورته ورسيږي، له ډوډۍ خوړلو او لمونځ کولو وروسته دې خپله کورنۍ دنده سرته ورسوي او بيا دې له مور او پلار سره د کور په کارونو کې مرسته وکړي.

که څوک له خپلې مور او پلار سره په کارونو کې مرسته وکړي، د دوی په کورونيو کې مينه او يووالی رامنځ ته کيږي او کارونه يې هم په ښه توګه سرته رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې په وار سره د لوست متن په مناسب آواز ولولي او ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده کوونکي دې په دوو ډلو وويشل شي، يوه ډله دې له مور سره د مرستې په هکله څو کرښې په شريکه وليکي او بله ډله دې له پلار سره د مرستې په هکله څو کرښې په ګډه وليکي. بيا دې د هرې ډلې استازی خپله ليکنه د تختې مخې ته ولولي، نور زده کوونکي دې نظر ور کړي.
- زده‌کوونکی دې په وارسره د کور په کارونو کې له خور او ورور سره د مرستې په هکله خبرې وکړي. نور زده‌کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.
- څو زده‌کوونکي دې په وار سره، د لوست د مفهوم په هکله خبرې وکړي او نور زده‌کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې له مور او پلار سره د مرستې په هکله څو کرښې وليکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو ترمنځ ښې اړیکې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د زده کوونکو ترمنځ د ښو اړیکو په ګټو پوهېدل او د ښو اړیکو د پیدا کولو د مهارتونو پیاوړتیا.

پوښتنې

- ستاسو په فکر د زده کوونکو تر منځ د ښو اړیکو درلودل به څه ګټې ولري؟
- تاسو کله له خپلو همځولو سره ښې اړیکې درلودلې دي؟

کله چې زده کوونکي په ښوونځي کې شامل شي له نورو زده کوونکو سره ډېره لږه پیژندګلوي لري. ورو، ورو له یو بل سره د هغوی لیدنه او پیژندنه زیاتیږي او له یو بل سره بلدیږي. لوبې کوي او په ګډه لوست وایي، خو دا کار هغه وخت ښې پایلې لري چې په خپلو منځو کې دوستانه اړیکو ته پام وکړي، یو بل ته د ورور او خور په شان وګوري او یو له بل سره په لوست کې مرسته وکړي.

ښه! زده کوونکي د ورونو او خویندو په څېر له یو بل سره پیژندنه او اړیکې لري او له یو بل سره په درسونو کې مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې لوست په چوپه خوله ولولي او ستونزمن ځایونه دې په نښه کړي.
- ځو زده کوونکي دې په وارسره د لوست متن د ټولګي په مخ کې ولولي او ښوونکې دې د هغوی تېروتنې ورته اصلاح کړي.
- یو زده کوونکی دې تختې ته راشي، د لوست د سرلیك په هکله دې دوه جملې ولیکي او بیا دې ولولي. نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې په نښه کړي او پر تختې دې ولیکي.
- ځو زده کوونکي دې په وار سره د لوست د سرلیك په هکله لنډې خبرې وکړي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.
- ځو زده کوونکی دې، د زده کوونکو ترمنځ د ښو اړیکو د نه درلودلو د زیانونو په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د زده کوونکو د ښو اړیکو د ګټو په هکله ځو کرښې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بُست کلا

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د بُست د کلا په هکله معلومات ترلاسه کول.

پوښتنې

- څوک ویلای شي چې د بُست کلا د هېواد په کوم ولایت کې ده؟
- ستاسو په فکر د بُست کلا به کومو پاچاهانو جوړه کړې وي؟

زموږ د هېواد له لرغونو آثارو څخه یوه هم د بُست تاریخي کلا ده چې د هلمند په ولایت کې د یوې غونډۍ په سر جوړه شوې ده.

دا تاریخي کلا څو ځلې د بریدګرو لخوا ورانه شوې ده. دې کلا ځلورو خواوو ته لوړ، لوړ برجونه درلودل.

د دې غونډۍ په لمن کې جومات، بازار، کاروان سرایونه او حمامونه جوړ شوي وو چې اوس مهال د بُست د ښار یوازې یوه دروازه آباده پاتې ده چې په ډېر مهارت او ښکلې بڼې جوړه شوې ده چې شتون یې زموږ د تاریخي آثارو لویه برخه جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې متن په وارسره په مناسب آواز ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- زده کوونکي دې د بُست د کلا په هکله د ټولګي په مخ کې خبرې وکړي او د نورو تاریخي ځایونو نومونه دې که ورته معلوم وي پر تختې ولیکي.
- د لاندېنیو کلمو متضادې کلمې دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو تر څنګ دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لویه ________

وران ________

ښکلې ________

ژمی ________

اوړی ـ وړه ـ آباد ـ بدرنګ

لغتونه	معناوې
بڼه	شکل
هېواد	وطن، ټاټوبی

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(بُست، غزنوي، غونډۍ، کلا، ښار)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بې اتفاقۍ پایلې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د بې اتفاقۍ په ناوړو پایلو پوهېدل.

پوښتنې

- ستا سو په فکر بې اتفاقي کومې پایلې لري؟
- څوک په ووایي اتفاق څه ګټې لري؟

په لاندېني نظم کې شاعر د بې اتفاقۍ په اړه یوه کیسه په نظم لیکلې ده. په ګډه به یې ولولو او پند به ترې واخلو.

یـــوه ورځ چیـرې په لاره تېـریـدم زه ناڅـاپـي د ونــې لانـدې ودرېـدم زه
دوه مرغۍ شوې پاس په ونه کې په جنګ دواړه غـــونډې کلـــوله شوې په دا رنګ
د غـونډوسکې غونـدې لاندې ولوېدلې پیشـــو ټـوپ کړ دواړه یـې غبرګې ونیـولې
چـغ وپـــغ شـــور و فــریاد یې وکړ ډېر ولـې څه کېـده چــې وخت و ځنې تېر
نفاق دواړه د بلا په خوله کې ورکړې غلیم دواړه ریز مـــریز زېرو زبــر کړې
که څوک کاندې اختلاف له خپله وروره له دښمنه به پیمـــال شــي له ضروره

فرض کړه دا چې همېشه دښمن تیار دی
د فـــرصت او د مـــوقع په انتظار دی

(قیام الدین خادم)

قیام الدین خادم د ملا حسام الدین زوی، په ۱۲۸۶ لمریز کال کې د ننګرهار ولایت د کامې په ولسوالي کې زېږېدلی دی. شاعر او لیکوال و. د ۱۳۵۸ کال د وږي په پنځمه نېټه وفا ت شوی دی. نوموړی د ډېرو چاپ شوو او ناچاپو آثارو څښتن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- ځو زده کوونکي دې د لوست متن ولولي او ښوونکی دې د هغوی تېروتنې اصلاح کړي.
- ځو زده کوونکي دې د لوست په مفهوم خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونيسي.
- زده کوونکي دې د لوست مفهوم په خپلو کتابچو کې ولیکي او بيا دې ځو تنه په ټولګي کې ولولي، نور دې ورته غوږ ونيسي.
- ځو زده کوونکي دې د لوست په پوهېدو سره پدې برخه کې د خپل تصمیم په هکله خبرې و کړي.

لغتونه	معناوې
غلیم	دښمن
ریزمریز	میده میده
فرصت	موقع

کورنی دنده

زده کوونکي دې په کور کې د بې اتفاقی په هکله ځو کرښې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپېریال پاک ساتل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پاک چاپېریال په گټو پوهېدل.

پوښتنه

ستاسو په فکر چېرې چې موږ ژوند کوو، د څه په نامه يادېږي؟

زموږ د استوګنې د ځای شا او خوا، کور، کلی، ښوونځي، سرکونه، د لوبو ځایونه او هغه هوا چې موږ يې تنفس کوو، دا ټول زموږ د چاپېریال په نامه يادېږي. موږ باید خپل چاپېریال ښکلی او پاک وساتو او په هغه کې گلان وکرو او ونې کښېنوو.

زموږ د هېواد د وګړو شمېر ورځ په ورځ په زیاتېدو دی، چې د چاپېریال د ککړتیا سبب کېږي او دا ککړتیا بیا ډېرې ناروغۍ او ستونزې رامنځ ته کوي، نو د ټولو خلکو دنده ده چې باید خپل چاپېریال پاک او سوتره وساتي او په پسرلي کې د نیالګیو په کښېنولو او ساتلو کې برخه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې متن د یو بل په مرسته ولولي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- څوتنه زده کوونکي دې د چاپېریال د پاک ساتلو په اړه خبرې وکړي.

- یو زده کوونکی دې په ټولګي کې له یوبل زده کوونکي څخه دغه لاندې پوښتنې وکړي او بل زده کوونکی دې ورته ځواب ورکړي. که څه تېروتنه وه، نور زده کوونکي دې ورته اصلاح کړي.

الف: چاپېریال څه ته وایي؟
ب: د چاپېریال د ککړتیا علتونه څه دي؟
ج: د چاپېریال ساتنه د چا دنده ده؟

- زده کوونکي په دوو ډلو ووېشئ. (الف) ډله دې د پاک چاپېریال د ګټو په هکله خپل نظر په شریکه ولیکي او بیا دې د هغوی استازی ولولي، نور دې ورته غوږ ونیسي. (ب) ډله دې د ککړ چاپېریال د زیانونو په هکله خپل نظرونه سره شریک کړي او د خپل استازي په واسطه دې په ټولګي کې ولولي. نور زده کوونکي دې ورته غوږ شي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د پاک چاپېریال په اړه څو کرښې په خپله خوښه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

متضادې کلمې

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د متضادو کلمو په معنا او مفهوم پوهېدل.

پوښتنې

- ستاسې په نظر متضادې کلمې څه ډول کلمو ته وايي؟
- څوک به د متضادو کلموڅو بېلگې ووايي؟

متضادې کلمې: هغه کلمې دي چې د معنا له پلوه يو د بل ضد وي. لکه په دې کلمو کې:

(تور ـ سپین) (ژړا ـ خندا)، (اور ـ اوبه)

په ژمي کې هوا سړه وي او خلک توده هوا خوښوي. تر ژمي وروسته پسرلی راځي. پسرلی د کال لومړی فصل دی. د پسرلي په پیل کې شپه او ورځ سره برابره وي بیا ورو، ورو ورځ اوږدېږي او شپې لنډېږي.

لاندې جملې ولولئ او هغو کلمو ته ځير شئ چې کرښه ترې لاندې ايستل شوې ده:

- **د پسرلي په پیل کې <u>شپه</u> او <u>ورځ</u> سره برابره وي.**
- **په ژمي کې هوا <u>سړه</u> وي او انسانان <u>توده</u> هوا خوښوي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه:

- یو یو زده کوونکی دې د ټولګي مخې ته د متن یوه جمله لومړی ولولي او بیا دې پرتختې ولیکي.
- یو زده کوونکی دې د تختې مخې ته ولاړ شي، لاندې بیتونه دې ولولي او بیا دې پرتختې ولیکي. بل زده کوونکی دې په لیکل شوو بیتونو کې تر متضادو کلمو لاندې کرښه باسي.

کـــار ګران مـــو شـــپـــه او ورځ پـــه کار لـــګیـــا دي
د هـــېـــواد ســـخـــتـــو دردونـــو تـــــــه دوا دي
د ژونـــدون ســـرې تـــودې زغـــمـــي پـــه میـنــه
د وطـــــن د آبـــادۍ لار کـــې فـــنـــــا دي

(ارواښاد محمد عثمان نژند)

یو زده کوونکی دې تختې ته راشي، بل زده کوونکی دې له لوستل شوو درسونو څخه څوکلمې ورته ووایي او هغه دې پرتختې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي. نور زده کوونکي دې ورته پام ولري.
- یو زده کوونکی دې تختې ته ولاړ شي. یوه جمله دې پر تختې ولیکي. بیا دې هغه ولولي، بل زده کوونکی دې دوه کلمې په نورو جملو کې وکاروي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو متضادې کلمې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماین خطرونه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د ماین په خطرونو پوهېدل او ورڅخه ځان ژغورل.

پوښتنې

- کله مو داسې پېښه اورېدلې ده چې یو څوک دې د ماین په چاودنه کې مړ یا ژوبل شوی وي؟
- ستاسو په فکر له ماینونو څخه څه ډول ځانونه وساتو؟

زرمینه د خپلې ترور کره روانه وه. ناڅاپه یې سترګې په ماین ولګېدې، ځای پر ځای ودرېده. د خپل ښوونکي خبرې وریادې شوې چې د ماینونو د خطر د مخنیوي په اړه یې معلومات ورکړي و.
لومړی یې هغه ځای د ډبرې په وسیله په نښه کړ. بیا یې د ورور په واسطه د ماین پاکۍ دفتر ته خبر ورکړ، د ماین شنډولو یوه ډله یې له ورور سره هلته ولاړه، لومړی یې تیږې په رنګ سرې کړې چې دلته ګرځېدل خطر لري.
بیا یې له سیمې څخه د ماینونو په پاکولو پیل وکړ. ډېر ماینونه یې وایستل او هغه سیمه یې له ماینونو څخه پاکه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه:

- ځوتنه زده کوونکي دې متن په چوپه خوله په ټولګي کې ولولي، ستونزمن ځایونه دې په نښه کړي او ښوونکی دې ورته ستونزې حل کړي.
- یو زده کوونکي دې د لوست د مفهوم په اړه خبرې وکړي. بیا دې زده کوونکي د ویل شوي مفهوم څخه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي او په ټولګي کې دې ولولي.
- یو زده کوونکی دې د لوست د متن یوه جمله بل زده کوونکي ته د املا په توګه ووایي. هغه دې پرتختې ولیکي او بیا دې ولولي. نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې ونیسي او اصلاح دې کړي .
- یو زده کوونکی دې د ټولګي مخې ته راشي، لاندېنۍ پوښتنې چې له یوه یوه زده کوونکي څخه وکړي او بل زده کوونکی دې ځواب ورکړي. نور زده کوونکي دې ورته غوږ و نیسي.

الف: زرمینه چېرته تلله؟ ب: په لاره کې يې څه ولیدل؟

ج: بیا یې چاته خبر ور کړ؟

د: ولې یې د ماین پاکولو دفتر ته خبر ورکړ؟ هـ: په پای کې څه وشول؟

- یو زده کوونکی دې پورته شي، د ماین د خطرونو په هکله دې خبرې و کړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- بل زده کوونکی دې له ماینونو څخه د ځان ژغورنې په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کورو نو کې د ماینونو د خطرونو په اړه که کومه کیسه اورېدلې وي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلویزیون

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د تلویزیون پیژندل او د تلویزیون دګټو او زیانونو په اړه معلومات ترلاسه کول.

پوښتني

- په پورته انځور کې څه وینئ؟
- ستاسو په فکر تلویزیون څه ګټې او زیانونه لري؟

تلویزیون د خبر رسولو هغه وسیله ده چې له غږ سربېره تصویر هم نبیي.
تلویزیون د راډیو یو پر مختللی شکل دی.
زموږ په ملي تلویزیون کې د قرآن کریم تلاوت، دیني لارښووني، روغتیایي معلومات، خبرونه، تفریحي پروګرامونه، سپورتي لوبې، ترانې، سندرې، مرکې، روزنیز فلمونه او داسې نور بېلابېل معلومات خپرېږي.
زموږ هېواد په ملي تلویزیون سربېره نور خصوصي تلویزیونونه هم لري.
زموږ د هېواد ماشومانو او ځوانانو ته په کار ده چې دوی د تلویزیونونو تعلیمي او تربیوي خپروني وګوري او ګټه ترې واخلي. د تلویزیون ننداره مو باید له درسونو، کورني کار او مطالعې څخه ونه باسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې د لوست متن په چوپه خوله ولولي، په کوم ځای کې چې نه پوهیږي، هغه دې په نښه کړي او ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي .

- لاندې لغتونه دې په خپلو کتابچوکې په جملو کې وکاروي .بیا دې یو تن تختې ته راشي خپله لیکنه دې پرتختې ولیکي. نور زده کوونکي دې د هغه تېروتنې په نښه کړي، او په خپلو کتابچوکې دې اصلا ح کړي .

شکل   راډیو   غږونه

- زده کوونکي په دوو ډلو ووېشئ. یوه ډله دې د تلویزیون د ګټو په هکله او بله ډله دې د تلویزیون د زیانونو په هکله خپل نظرونه سره شریک کړي او بیا دې د خپل استازي په واسطه د ټولګي په مخ کې ووايي او پاتې زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

لغتونه	**معناوې**
تعلیمي	ښوونیز
تلاوت	د قرآن لوستل

کورنۍ دنده

د خپلې سیمې د تلویزیون کومه خپرونه مو چې خوښیږي؟ د هغې د ګټو په باره کې په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

کیسه

موخه: د کیسې لوستل، لیکل، د کیسې په ارزښت پوهېدل او په ورځني ژوند کې ترې ګټه اخیستل.

پوښتنې

- ستاسو په فکر روزنیزې کیسې څه ګټه لري؟
- په تاسو کې د چا یوه کیسه زده ده؟

یوه ګیدړه په تیاره کې باغ ته ولاړه. باغوان له باغ څخه ډېرجګ دیوال را تاوکړی و.
ګیدړې د دیوال په بېخ کې د اوبو د تېرېدلو یو سوری ولید. له دې سوري څخه په ډېر زحمت باغ ته ننوته. ډېر زیات انګور یې وخوړل او خېټه یې وپړسېده.
ګیدړې وغوښتل چې له راغلي سوري څخه بېرته ووځي، خو دومره انګور یې خوړلي وو چې له سوري څخه وتل ورته ناممکن شوي وو. سهار باغوان له خپل سپي سره باغ ته را غی. سپي په ګیدړې برید پیل کړ. ګیدړې د ژوند په وروستیو شېبو کې داسې وویل: کاشکې لومړی مې د وتلو لار سنجولې وای او بیا باغ ته ننوتې وای، اوس به له مرګه ژغورل شوې وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې د یو بل په مرسته کیسه په چوپه خوله ولولي. ستونزې دې په نښه کړي او ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- یو زده کوونکی دې لاندې کلمې د کتاب له مخې ولولي او بیا دې د کلمو متضادې معناوې له چوکاټ څخه پیدا او په خپلو کتابچو کې دې د کلمو تر څنګ ولیکي.

- جګ ______
- تیاره ______
- زیات ______
- سهار ______

لږ، ماښام، غرمه، رڼا، ټیټ

- څو زده کوونکي دې د متن په اصلي مفهوم د ټولګي په مخ کې خبرې وکړي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

- د متن اصلي مطلب دې په لاندې جملو کې وښيي او بیا دې د ټولګي په مخ کې هماغه جمله ولولي، نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

الف: په باغ کې د انګورو خوړل.

ب: باغ ته د باغوان راتګ.

ج: لومړی د یوه کار د پای سنجول او بیا هغه کار کول.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوستل شوې کیسې مطلب په څو کرښو کې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماشومانو ته درناوی

موخه: د متن لوستل، لیکل او د ماشوم درناوی.

پوښتنې

- ستاسو په فکر ماشومانو ته څه ډول درناوی وشي؟
- کله مو د ماشوم د درناوي په هکله څه اوریدلي دي؟

ماشومان د راتلونکي میندې او پلرونه دي. که ښه وروزل شي د خپل ځان، کورنۍ او هېواد لپاره ښه خدمت کولای شي. ماشومان په خپلې کورنۍ حق لري چې د هغوی درناوی وشي. په درنښت ورته وکتل شي. د هغوی روغتیا، زده کړې او اړتیاوو ته پاملرنه وشي.
کله چې ماشومانو ته پوښتنې پیدا کیږي باید د هغوی پوښتنو ته مناسب ځوابونه ورکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن د یو بل په مرسته ولولي، ستونزمنې کلمې اوجملې دې پکې په نښه کړي او ښوونکی دې ورسره مرسته و کړي.
- زده کوونکي دې په څو ډلو کې د ماشوم د درناوي په هکله خبرې شریکې کړي.
یو استازی دې د خپلې ډلې خبرې په کاغذ کې ولیکي او بیا دې د ټولګي په مخ کې ولولي.
- یو زده کوونکی دې د تختې مخې ته راشي، بل زده کوونکی دې ورته د متن یو پاراګراف ووایي او هغه دې پرتختې ولیکي، بل زده کوونکی دې د هغه تېروتنې په ګوته کړي. په خپله دې هغه پر تختې ولیکي.
- څو زده کوونکي د ې په وار سره د ټولګي مخې ته راشي او لوست دې په وار سره ولولي او نور زده کوونکي د ې ورته غوږ ونیسي.
- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لاندې لغتونو معناګانې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي. که يې تېروتنې درلودې نور زده کوونکي دې ورته اصلاح کړي.

الف: ماشوم

ب: کورنۍ

ج: پام

د: درناوی

هـ: روغتیا

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د نن ورځې د درس څو کرښې په خپله خوښه په کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیوټن

موخه: د متن لوستل، لیکل د نیوټن پېژندنه او د ځمکې د جاذبې د قوې په اړه معلومات.

پوښتنې

- کله مو د نیوټن نوم اورېدلی دی؟
- څوک به وواېي چې د جاذبې قوه څه ته وايي؟

نیوټن هغه ساینس پوه و چې د ساینس د علم په برخه کې يې د ځمکې د جاذبې قانون کشف کړ. ده تقریباً (۳۰۰) کاله د مخه يې په انګلستان کې ژوند کاوه. وايي چې يوه ورځ نیوټن د منې تر يوې ونې لاندې ناست و چې يوه مڼه له ونې څخه را ولوېده. نیوټن په دې فکر کې شو چې هر شی ولې ځمکې ته را لوېږي؟

له ډېرې څېړنې وروسته هغه په دې پوه شو چې د ځمکې د جاذبې قوه پر شیانو باندې اغېزه کوي او هغه د ځمکې خوا ته را کاږي.

ځمکه يوه قوه لري چې هر شی د ځان خوا ته را کاږي او دې ته د ځمکې د جاذبې قوه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې یوځل متن په چوپه خوله ولولي او بیا دې څو تنه زده کوونکي د ټولګي په مخ کې په مناسب آواز ولولي.

- یو یو زده کوونکی دې راشي، د ځمکې د جاذبې د قوې په باره کې دې خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

- زده کوونکي دې په دوو ډلو وویشل شي او هره ډله دې لاندېنۍ پوښتنې یوه یوه ځواب کړي او بیا دې د هرې ډلې استازي هغه ځوابونه په ټولګي کې ولولي.

- د ځمکې د جاذبې قوه هر شی کومې خوا ته کش کوي؟

الف: د ځمکې خوا ته

ب: د هوا خوا ته

- کوم شی د جاذبې قوه لري؟

الف: یوازې ځمکه

ب: یوازې سپوږمۍ

ج: هر شی

د: هېڅ شی

- یو یو زده کوونکی دې په وار سره نورو زده کوونکو ته د متن د یوه پاراګراف املا ووایي، نور زده کوونکي دې هغه پرتختې ولیکي. او بیا دې هغه ولولي. که یې تېروتنه درلوده، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي .

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروي.

(د جاذبې قوه، نیوټن، ځمکه، کشف)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشر دوستي

موخه: د متن لوستل، لیکل او د بشر دوستۍ په مفهوم پوهېدل .

پوښتنې

- ستاسو په فکر بشر دوستي څه ته وایي؟

- په تاسو کې چا په کوم وخت کې له بې وزلو سره د خپل توان په اندازه مرسته کړې ده؟

انسان یو ټولنیز مخلوق دی او په بېلابېلو ټولنو کې ژوند کوي، باید په ورځنیو چارو کې له یو بل سره همکاري او مرسته وکړي. د خپلو خپلوانو او ګاونډیانو د حال او احوال څخه ځان خبر کړي.

په هره لار چې کولای شو باید له محتاجو خلکو سره مرسته وکړو. که نور څه نه وي، یوه ښه خبره ورته وکړو او سمه لاره ورته وښیو.

د انسان ژوند یوازې د دې لپاره نه دی چې خپل ځان سوکاله کړي، بلکې د نورو سوکالۍ ته هم په ډېر ارزښت قایل شي.

څرنګه چې موږ انسانان یو، دا د انسانیت دنده ده چې د نړۍ له ټولو انسانانو سره مینه، خپله بشري فریضه وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعاليتونه

- زده کوونکي دې متن د يو بل په مرسته په چوپتيا سره ولولي. که ستونزې ولري، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- يو زده کوونکی دې له متن څخه څو کلمې پر تختې وليکي. بل زده کوونکی دې ليکل شوې کلمې په جملو کې وکاروي او بيا دې ولولي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره متن په ټولګي کې ولولي او نور دې خپلو کتابونو ته ځير شي. که څه ستونزه ولري، ښوونکی دې ورته لارښوونه وکړي.
- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې د انسان د ارزښت په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونيسي.
- زده کوونکي دې په ټولګي کې د بشر دوستۍ په هکله يوه يوه کرښه په خپلو کتابچو کې وليکي.

لغتونه	**معناوې**
سوکاله	آرامه
محتاج	اړ
مرسته	کومک

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بشر دوستۍ په هکله په خپلو کتابچو کې څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

مېلمه پالنه

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د مېلمه پالنې په دود او آدابو پوهېدل.

پوښتنې

- ستاسو په فکر د مېلمه پالنې دود څه ارزښت لري؟
- که ستاسې کور ته مېلمه راشي، د هغه څه ډول خدمت کوئ؟

زموږ هېواد هم د نورو ټولنو په شان یو شمېر دودونه لري چې خلک ورته په درانه نظر ګوري. زموږ له منل شوو دودونو څخه یو هم د مېلمه پالنې دود دی. مېلمه پالنه زموږ په خلکو کې یو ډېر لرغونی دیني او ملي دود دی. افغانان مېلمه ته په درنه سترګه ګوري او د خپل وس او توان په اندازه یې قدر، درناوی او خدمت کوي. زموږ خلک هېڅکله داسې حرکت نه کوي چې د مېلمه د خپګان سبب وګرځي.

زموږ په دین کې هم د مېلمه د درناوي په اړه امر شوی دی، نو له دې امله زموږ خلک دې ویاړلي دود ته په درنه سترګه ګوري او د مېلمه درناوی کوي موږ باید خپل ښه دو دو دنه وساتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي. ستونزمن ځایونه دې په نښه کړي او ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکي دې متن د ټولګي په مخ کې په مناسب آواز ولولي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
-یو زده کوونکی دې پر تختې د مېلمه پالنې په هکله څوجملې ولیکي، ودې لولي او بیا دې بل زده کوونکی د هغه تېروتنې ووایي او په سمه بڼه دې ولیکي. ښوونکی دې ور سره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکي دې د مېلمه پالنې په هکله د ټولګي په مخ کې خبرې وکړي. نور دې ورته غوږ ونیسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د خپلې سیمې د مېلمه پالنې د دود په اړه څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلرويشتم لوست

آزادي

موخه: د شعر لوستل، ليکل، د آزادۍ په هکله معلومات ورکول او د نوو کلمو په معنا پوهېدل او په جملو کې کارول.

پوښتنه

ستاسو په فکر آزادي څه ته وايي؟

په ښرې کې ښه يم زه آزاد فقير
نه ورېښمو کې چنجي غوندې اسير
په خامتا کې حُر آزاد ښه دی سل ځله
له غلامه چې لباس يې وي حرير
د وژغنو په کيږدۍ کې که آزاد يم
يو وېښته به يې ور نه کړم په کشمير
په ويجاړه کې مرغه ځاله کې خوښ وي
په قفس کې د سرو زرو وي زهير

(ګل پاچا اُلفت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروا ښاد گل پاچا الفت د هېواد نامتو شاعر او ليکوال و. د لغمان ولايت د عزيزخان کڅ اوسيدونکی و. په ۱۳۵۶ کال کې وفات شوی دی.

فعاليتونه:

- يو زده کوونکی دې يوځل شعر ولولي. بيا دې څو تنه په وارسره د ټولگي په مخ کې په ښه اواز ولولي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- زده کوونکي دې د لوستل شوي شعر مطلب په خپلو کتابچو کې په نثر واړوي او بيا دې څوتنه په ټولگي کې ووايي.

- يو زده کوونکی دې پر تختې د آزادۍ کلمه وليکي، بيا دې د آزادۍ په هکله دې يو، يو زده کوونکی خپل نظر پرتختې وليکي او ودې وايي.

- څو زده کوونکي دې په وارسره د تختې مخې ته راشي او د متن په مفهوم دې خبرې وکړي، نور دې ورته غوږ ونيسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي.

(خوښ_ ويجاړه_ اسارت_ زهير_ وېښته _ شړي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

څپه (هیجا)

موخه: د متن لوستل، لیکل او د څپې په معنا او مفهوم پوهېدل.

پوښتنې

- څوک به ووایي چې څپه یا هیجا څه ته وایي؟
- په تاسو کې به څوک کومه کلمه په څپو واړولی شي؟

(څپه د کلمې یوه داسې برخه ده چې په یو وار له خولې څخه راوځي، لکه: (ما) یوه څپه ده.
د (پښتانه) کلمه درې څپې لري، لکه: پښ - تا - نه. د (بزګر) کلمه دوې څپې لري، لکه: بز - ګر او دغه راز د (بڼ) کلمه یوه څپه لري.

لاندې متن ولولئ! هغو کلمو ته ځیر شئ چې ترې لاندې کرښه اېستل شوې ده. تاسو یې هیجا کړئ.

نن زلمي او د ده خور ملالۍ د ښوونځي د ادارې په لارښوونه د ښوونځي په انګړ کې کار وکړ. له نورو زده کوونکو سره یې د ښوونځي انګړ او تولګي پاک کړل. د زلمي او ملالۍ دا کار ډېر خوښ شو. کله چې دوی له کار څخه وزګار شول او بېرته کورته ولاړل، د ښوونځي د انګړ د پاکولو کیسه یې خپلې مور او پلار ته وکړه او هغوی د کیسې په اورېدلو ډېر خوښحاله شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې لومړی متن په پټه خوله ولولي او ستونزمن ځایونه دې په نښه کړي، بیا دې ښوونکی د هغو د ستونزو په برخه کې ورسره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- یو زده کوونکی دې. د متن څو کلمې پر تختې ولیکي او دویم زده کوونکی دې لیکل شوې کلمې په څپو واړوي او دریم زده کوونکی دې د هغه تېروتنې اصلاح کړي.
- زده کوونکي دې متن ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- زده کوونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې ووایي چې څو څپې لري: (سر - مخ - لاس – قلم - کتابچه - شپه – درملتون –کړ – لار
- سمسورتیا - ستونزمن- ښوونځي- چاپېریال)
- زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې ولیکي. په جملو کې دې وکاروي او بیا دې په ټولګي کې ووایي.

(وزګار - پاک – خور- څپه)

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې یوه جمله له ځانه ولیکي او بیا دې د هغې جملې کلمې په څپو واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی لیک

موخه: د لوست سم لوستل، لیکل او د ښکلي لیك په ارزښت پوهېدل.

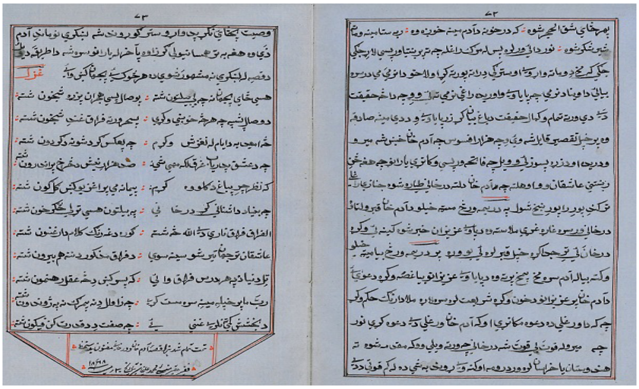

پوښتني

- ستاسو په فکر ښه لیکنه به څه ګڼې ولري؟
- که تاسو یو لیك ولیکئ او څوك یې ونشي لوستلای، ښه لیك ورته ویلای شو؟

ښکلی لیک دې ته وایي چې لیکونکی او نور خلک یې پرته له ستونزو ولوستلای شي.
که یو څوک په لوستلو ښه وپوهېږي اوپه لیکلو کې کمزوری وي او څوک یې لیک ونه شي لوستلای، ښه لیکنه ورته نشو ویلای.
ښه لیکنه هغه ده چې د کلمو ټول توري یې په واضح ډول ولیکل شي، کرښې یې کږې نه وي، یوه کلمه له بلې سره نښتې نه وي. په لوستلو کې چا ته ستونزه پیدا نشي. د یو چا لیکنه هغه وخت ښکلې کېږي چې ډېر ډېر لوستل وکړي، ډېره لیکنه وکړي او په هرځل لیکنې کې خپلې تېروتنې اصلاح کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکی دې یو ځل متن ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي.
- یو زده کوونکی دې له متن څخه بل زده کوونکي ته املا ووایي او هغه دې په ښکلي لیك پر تختې ولیکي او بیا دې ولولي.
- څو زده کوونکي دې د ښکلي لیك په ګټو یوه، یوه جمله ووایي او بل زده کوونکی دې پر تختې ولیکي.
- که په ټولګي کې کوم زده کوونکی وي چې د هغه خط ښکلی وي، تختې ته دې ولاړ شي، یوه جمله دې په ښکلي خط ولیکي، بیا دې نور زده کوونکي هغه په خپلو کتابچو کې په هماغه ډول ولیکي.
- د ښو او سمو لیکلو مهارت څنګه ترلاسه کېږي، دوه زده کوونکي دې پرې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده

زده کو ونکي دې په کورونو کې څو جملې په ښکلي خط له یاده ولیکي او په راتلونکي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ویشتم لوست

کندهار

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، په معنا یې پوهېدل او د کندهار په هکله معلومات لاسته راوړل.

پوښتنه

تاسو کله د کندهار ولایت لیدلی دی؟

کندهار د هېواد پخوانی مرکز او پایتخت و چې تیمورشاه بادشاه د افغانستان پایتخت له کندهار څخه کابل ته ولېږداوه.

نوموړی ښار ډېر تاریخي ځایونه لري، لکه: خرقه شریفه، چهل زینه، د احمدشاه بابا او میرویس خان هوتک مقبرې.

اوس مهال د کندهار په ښار کې د عینو ښارګوټي نوموړي ښار ته ځانګړې ښکلا او ارزښت ورکړی دی. د نوموړي ښارګوټي نقشه او پارکونه په هېواد او آسیایي هېوادونو کې سارې نه لري. نوموړی ښارګوټی د تفریح او مېلو لپاره ځانګړي بې سارې پارکونه لري چې هره ورځ په زرګونه خلک د سیل لپاره ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپتیا سره ولولي. ستونزمن ځایونه دې په نښه اوله ښوونکي څخه دې پوښتنه وکړي او هغه دې ورته روښانه کړي.

- یو زده کوونکی دې د پارک کلمه پرتختې ولیکي، بیا دې یو یو زده کوونکی د پارک د ګټو په هکله خپل نظر ورکړي، او د ښوونکي په مرستې دې هغه پر تختې ولیکي او لیکل شوې جملې دې ولولي.

- یو زده کوونکی دې د لوست متن ولولي اوښوونکی دې د ستونزو په برخه کې ورسره مرسته وکړي.

- یو زده کوونکی دې د تفریحي پارکونو د ګټو په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

- یو زده کوونکی دې د لوست د متن په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته ځیر شي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي.

(هېواد، ساری، واټونه، خرقه، واکمن، اړوند)

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کندهار د لوست مفهوم په لنډو جملو کې ولیکي.

اته ویشتم لوست

موزیم

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د موزیم په معنا او مفهوم پوهېدل او د لرغونو آثارو د ارزښت په هکله معلومات ترلاسه کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر موزیم کوم ځای ته وایي؟
- تاسې کله موزیم ته تللي یاست؟

موزیم هغه ځای ته وایي چې د یوه هېواد ارزښتناک او لرغوني آثار لکه: هنري، فرهنګي، تاریخي او داسې نور پکې ساتل کېږي.
لرغوني آثار د یوه هېواد د تاریخ د یوه سند حیثیت او ارزښت لري. ځکه د ټولې نړۍ خلک د خپلو تاریخي آثارو ساتنه کوي.
په افغانستان کې، د هېواد د لرغونو آثارو د ساتلو ځای (موزیم) د کابل ښار په دارالامان کې موقعیت لري. دا موزیم د اسیا له مشهورو موزیمونو څخه ګڼل کېږي. لازمه ده چې موږ د موزیم پر ارزښت وپوهېږو او په هغه کې د موجودو لرغونو آثارو ساتنه وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن يو ځل په چوپه خوله ولولي. پر کوم ځای چې نه پوهېږي، له ښوونکي څخه دې مرسته وغواړي.

- يو زده کوونکی دې د موزيم کلمه پر تختې وليکي. بيا دې نور زده کوونکي د موزيم په هکله يوه جمله ووايي او هغه دې پر تختې وليکي.

- څو زده کوونکي دې په وار سره د ټولگي په مخ کې د موزيم په هکله خبرې وکړي ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- څو زده کوونکي دې متن ووايي او نور دې ورته غوږ ونيسي.

- لاندې کلمې دې په کتابچو کې وليکي او نوموړي لغتونه دې په جملو کې وکاروي. بيا دې څوتنه په ټولگي کې ووايي.

(گران، ډېر، هېواد، ارزښت، غوره، آثار، مشهور)

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د موزيم د ارزښت په اړه په خپلو کتابچو کې څوکرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مور د مقام په ارزښت پوهېدل او د مور درناوی کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر مور په خپلو اولادونو باندې کوم حقونه لري؟
- په تاسو کې به څوک د مور د حقونو په هکله څه ووایي؟

د لوی خدایﷻ له نعمتونو څخه یو نعمت مور ده. مور د خپلو اولادونو په روزنه کې زیار، زحمت او بې خوبۍ زغمي. مور په خپله غېږ کې خپل بچیان د خپلو خلکو د هوساینې، د هېواد د ودانولو او ساتلو لپاره روزي.

وایي چې مور په یوه لاس زانګو زنګوي او په بل لاس جهان. د نړۍ ټول پوهان او تاریخي څېرې د مور په غېږ کې روزل شوي دي. له دې امله موږ باید د خپلو میندو ډېر خدمت وکړو، خبره یې ومنو او دکور په کارونو کې ورسره مرسته او په مینه ورسره خبرې وکړو. موږ باید زیار وباسو چې مور را څخه خپه نشي او تل باید د مور زړه وساتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په څوپه خوله ولولي، د ستونزمنو برخو پوښتنه دې له ښوونکي څخه وکړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د لوست متن په ټولګي کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونيسي.
- دوه زده کوونکي دې له يو بل څخه د مور د حقونو په هکله پوښتنې وکړي او هغه بل دې ځواب ورکړي.
- څو زده کوونکي دې په وار سره د متن د مفهوم په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونيسي.
- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د مور د حقونو په باره کې څو کرښې و ليکي او بيا دې په ټولګي کې ولولي.
- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې د هغو مرستو يادونه وکړي چې په کور کې يې له مورسره کوي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د مور د حقونو په اړه دوه، درې داسې جملې وليکي چې په کتاب کې نه وي راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیرشم لوست

د نشه يي توكو زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليكل، د نشه يي توكو په زيانونو پوهېدل او له هغو څخه ځان ساتل.

پوښتني

- ستاسو په فكر نشه يي توكي كوم زيانونه لري؟
- كه چېرې يو څوك په نشه يي توكو روږدى وي، د هغه ژوند به څه ډول وي؟

نشه يي توكي، لكه: چرس، بنگ، اپين، شراب، تنباكو، نصوار، سگرټ او داسې نور چې په هره بڼه وكارول شي، بدن ته زيان رسوي. نشه يي كسان د بدن د كمزورتيا له امله نشي كولاى چې خپل ورځني كارونه سرته ورسوي. ورو، ورو له غريبۍ سره مخ كيږي، د خپلې كورنۍ او ټولنې د اوږو بار گرځي، او خلك ورته په ښه نظر نه گوري. د نشه يي خلكو ذهن ورو، ورو خرابيږي، بيا يوازې د خپلې نشې په فكركې وي، د خپل ځان پاكوالي او روغتيا ته پام نشي كولاى، له خپلې كورنۍ څخه هم جلا كيږي.

په نشه يي توكو روږدي كسان د پيسو د تر لاسه كولو لپاره په غلا او نورو ډول، ډول ناروا وو كارونو لاس پورې كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زد ه کوونکي دې متن په خپل منځ کې ولولي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- زده کوونکي دې لاندېنۍ کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي، په جملو کې دې وکاروي او بيا دې په ټولګي کې ووايي:

(چرس، بنګ، اپين، شراب)

- د نشه يي توکو د زيانونوپه هکله دې نورو ټولګيوالو ته معلومات ورکړي. ښوونکی دې هم ورسره همکارو اوسي.

- څو زده کوونکي دې د لوست متن په مناسب غږ ولولي او نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونيسي.

- لاندې پوښتنو ته دې مناسب ځوابونه ووايي.

• په نشه يي توکو اخته کېدل څه زيانونه لري؟

• نشه يي کسان ولې خپل ورځني کارونه سم تر سره کولای نه شي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د نن ورځې لوست دوه ځلې په خپلو کتابچو کې وليکي او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روغتیا ساتنه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د روغتیا په ارزښت پوهېدل او خپلې روغتیا ته پاملرنه کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر روغتیا د انسان لپاره څه گټې لري؟
- که څوك خپلې روغتیا ته پام ونه کړي، څه زیان به ورته ورسیږي؟

روغتیا انسان ته دېره اړینه ده. روغتیا دې ته وايي چې وجود مو له ناروغۍ څخه خوندي او جوړ وي. د روغتیا په درلودلو سره کولای شو چې خپل ورځني کارونه، او زده کړې مخ ته یوسو، د خپلې کورنۍ او هېوادوالو خدمت په ښه توگه سرته ورسوو او په پایله کې یو آرامه ژوند ولرو. داسې روغتیا څخه هغه وخت برخمن کېدلای شو چې ځان، کالي او خپل چاپیریال پاک او سوتره وساتو، تر څو د میکروبونو د رامنځ ته کېدو، ودې او لېږد لپاره زمینه برابره نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن یوځل په چوپه خوله په ګاڼه ولولي، په ستونزمنو برخو دې خبرې وکړ ي او بیا د ې ښوونکی ورسره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکي دې په وارسره متن په مناسب غږ ولولي. که څه ستونزه وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- څو زده کوونکو ته دنده ورکړئ چې د لوست د سرلیک په هکله څو کرښې له خپل فکر څخه ولیکي، بیا دې په ټولګي کې ولولي، نور زده کوونکي دې د هغوی تېروتنې اصلاح کړي.
- څو زده کوونکي دې د متن پر مفهوم خبرې و کړي او نور زده کوونکي دې هم خپل نظرونه ورسره شریک کړي.
- څو زده کوونکي دې روغتیا ته د نه پاملرنې او د هغو د زیانونو په هکله وغږیږي. ښوونکی دې په پای کې د نورو زده کوونکو نظرونه هم واخلي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د روغتیا په اړتیا باندې څو کرښې ولیکي او بیا دې په بل درسي ساعت کې نورو ټولګیوالو ته ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گل پاچا الفت

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د گل پاچا الفت د ادبي شخصیت پېژندل او له خپلو ملي شاعرانو سره مینه پیدا کول.

پوښتنې

-څوک به د پښتو ژبې د څو مشهورو شاعرانو نومونه واخلي؟

څوک به ووايي چې پورتنی عکس د چا دی؟

گل پاچا الفت د لغمان ولایت د قرغیو ولسوالۍ په عزیز خان کڅ کې زېږېدلی و.

الفت په خپلو لیکنو کې موږ ته بلنه را کوي چې علم او پوهه زده کړو او عمل پرې وکړو. لکه چې وايي: بې عمله پوهه د غلطې پوهې مثال لري او غلطه پوهه له انسان څخه شیطان جوړوي. همدارنگه خپل هېواد او خلک وربانديې گران وو او ټول افغانان د دې هېواد بچیان بولي، لکه: چې وايي:

د یــوه وطــن اولاد یـــو تــبــر لــه ســره پــه هــېــواد یــو
دا وطــن دی پــه موږ گـــران
دا وطــن دی د افــغـــــان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپتیا سره ولولي. ستونزمن ځایونه دې په نښه کړي او بیا دې له ښوونکي څخه پوښتنه وکړي.
- زده کوونکي دې متن په مناسب غږ ولولي او ښوونکی دې ورته ستونزې حل کړي.
- د لاندېنیو جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
ښاغلی الفت ټول ... د دې هېواد بچیان بولي.
ښاغلی الفت... زېږېدلی دی.
- څو زده کوونکي دې د متن په مفهوم خبرې وکړي. نور زده کوونکي دې په بحث کې ورسره شریک شي.
- زده کوونکي په دوو ډلو ووېشئ. یوه ډله دې د متن د معنا او مفهوم په هکله خپل نظرونه سره شریک کړي، بله ډله دې د علم او پوهې په هکله خپل نظرونه ولیکي او د خپل استازي په واسطه مو دې په ټولګي کې ولولي.
زده کوونکي دې لاندې لغتونه په جملو کې وکاروي او بیا دې څوتنه په ټولګي کې ولولي او په کتابچو کې دې ولیکي.
(پوهه - چوپتیا – الفت - لیکوال)

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ګل پاچا الفت په اړه څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې دېرشم لوست

صفت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د صفت په معنا پوهېدل او په جملوکې د صفت د کلمو کارول.

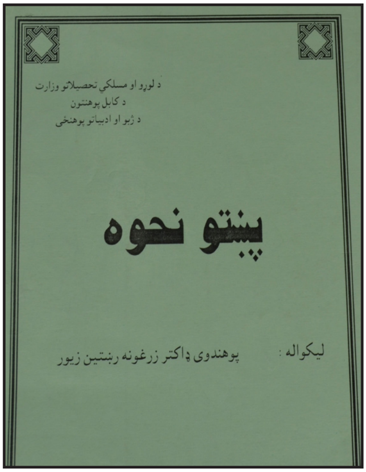

پوښتنې

- ستاسو په فکر صفت څه ډول کلمې ته وایي؟
- کولای شئ داسې جملې ووایئ چې د صفت کلمه پکې استعمال شوې وي؟

صفت: هغه کلمه ده چې د نوم حالت او څرنګوالی څرګندوي.

لکه: ښه، ښکلی، هوښیار، سپین، تور او داسې نور.

لاندې جملې ولولئ او هغو کلمو ته ځیر شئ چې کرښه ترې لاندې اېستل شوې ده.

- **تکړه زده کوونکي تل درس وایي.**
- **هوښیار زده کوونکي د یو بل خبروته غوږ نیسي.**
- **مور په بازار کې سرې مڼې واخیستې.**
- **د پاکو اوبو څښل بدن ته ګټه لري.**

په پورتنیو جملو کې (تکړه، هوښیار، سرې، پاکو) صفتونه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپتیا سره ولولي او بیا دې یو زده کوونکی د ټولګي په مخ کې ولولي.

- لاندې جملې دې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې د صفت تر کلمې لاندې کرښه وکاږي.

- د پخو مېوو خوړل بدن ته ګټه رسوي.
- زیار کښ بزګر له خپلې ځمکې څخه زیات حاصل اخلي.
- سپینه کوتره د سولې نښه ده.
- کندز خواږه خټکي لري.

- زده کوونکي دې د لوست متن په ټولګي کې ولولي او نور دې ورته غوږ ونیسي. که کومه پوښتنه لري، هغه دې وپوښتي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي .

- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. هره ډله دې په خپل منځ کې داسې جملې د خپل استازي په واسطه ولیکي چې په هغو کې صفتونه راغلي وي، بیا دې د خپل استازي په واسطه ولولي او نور دې ورته پاملرنه وکړي .

کورنی دنده

زده کوونکي دې لاندې صفتونه په کتابچو کې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي.

(سپین، هوښیار، پوه، ښه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور دېرشم لوست

معلولینو ته درناوی

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، له معلولینو سره مرسته او هغوی ته درناوی کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر معلول چا ته وايي؟
- ستاسو په نظر له معلولو خلکو سره څنګه چلند کېږي؟

سمسور دوه کاله مخکې له خپل پلار سره کروندې ته د کار لپاره روان و، په لاره کې پر يوه ماين برابر شو او په دې پېښه کې يې خپله پښه له لاسه ورکړه. په روغتون کې يې درملنه وشوه، خو معلول پاتې شو. هغه ډېره موده غمجن و، ځکه هغه نه شو کولای چې له نورو هلکانو سره لوبې وکړي.

ملګري يې د هغه په حال خواشيني وو. هغوی دا فکر وکړ چې څنګه له سمسور سره مرسته وکړي. هغوی داسې لوبې پيل کړې چې په هغو کې سمسور هم برخه اخيستلی شوه.

سمسور له زده کړې سره هم ډېره مينه لري. ملګرو يې هغه په ښوونځي کې شامل کړ. اوس د ښوونځي په پنځم ټولګي کې درس وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې لومړی متن په چوپه خوله ولولي او هغه ځایونه چې پرې نه پوهیږي، په نښه کړي.

- څو زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. نور زده‌کوونکي دې پام وکړي، ترڅو خپلې ستونزې له منځه یوسي.

- د لاندېنیو کلمو مترادفې کلمې دې له چوکاټ څخه پیدا او په خپلو کتابچو کې دې د کلمو ترڅنګ ولیکي.

څرګند
عیبي
کومک
ځواکمن

معلول________________

مرسته ____________

تکره ________________

ښکاره ____________

- لاندې جملې ولولئ! په خپلو کتابچو کې يې ولیکئ او د صفت تر کلمو لاندې کرښه وکاږئ.

الف - اوس سمسور د روغو هلکانو په څېر زده کړه او کار کولای شي.

ب- د سمسور ملګري د هغه په حال خواشیني وو.

ج- هغوی داسې لوبې پیل کړې چې په هغو کې سمسور هم برخه اخیستلی شوه.

- څو زده‌کوونکي دې له معلولینو سره د مرستې په هکله خبرې و کړي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د معلولینو په هکله څو کرښې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې له ځان سره راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلابېل خواړه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د خوړو په ارزښت پوهېدل او ورځخه کار اخيستل.

پوښتنې

- ستاسو په فکر زموږ بدن خوړو ته څه اړتيا لري ؟
- که موږ هر ډول خواړه ونه خورو، بدن ته به موخه زيان ورسيږي؟

د هېواد د هرې سيمې په بېلابېلو موسمونو کې هر ډول حبوبات، ترکاري او مېوې پيدا کېږي او هېوادوال د خوړو لپاره ترې کار اخلي. په ځينو سيمو کې يو شمېر خلک ترکاري وچوي او بيا يې په بل موسم کې پخوي. دغه راز يوشمېر مېوې تازه او يو شمېر مېوې تازه او وچې خوړل کېږي.

هر ډول خواړو او ميوې د بدن د ودې، د کارکولو د وړتيا او د ناروغيو د مخنيوي لپاره په خپلې برخې کې ډېره مرسته کوي، د بېلګې په توګه: حبوبات په ودې او نمو کې مرسته کوي، خواړه او غوړ وجود ته انرژي ورکوي او يو شمېر خواړه په وجود کې ټولې اړتياوې پوره کوي، لکه: شيدې، هګۍ اوداسې نور.

د ورځنيو خوړو په مهال وېش کې بايد توازن رامنځ ته کړو او د ټاکلي پروګرام له مخې د ځان لپاره خواړه تيار کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- څو زده کوونکي دې متن په مناسب غږ په ټولګي کې ولولي، ښوونکی دې ورته ځیر وي، که اړتیا وه مرسته دې ورسره وکړي.

- زده کوونکي دې په دوو ډلو وویشل شي. ټول زده کوونکي دې متن ولولي. یوه ډله دې په متن کې صفتونه پیدا کړي، په جملو کې دې وکاروي او بله ډله دې د مېوو د ګټو په هکله خو کرښې ولیکي، بیا دې خوتنه په ټولګي کې خپله لیکنه ولولي.

- یو زده کوونکی دې پرتختې د مېوو نومونه چې بل زده کوونکی یې ورته وایي، د املا په ډول ولیکي او په پای کې دې یو بل زده کوونکی هغه ولولي.

- یو زده کوونکی دې د ټولګي په مخ کې د مېوو نومونه واخلي او نور دې ورته نور نومونه هم واخلي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د خوړو د ګټو په هکله څو کرښې ولیکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي، نور زده کوونکي دې ورته غوږ ونیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ دېرشم لوست

ولسي دودونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ولسي مثبتو دودونو په ارزښت پوهېدل او هغه په خپل ژوند کې عملي کول.

پوښتنې

- ستاسو په فکر په يوه ټولنه کې مثبت دودونه څه گټې لري؟
- څوک به ووايي چې زموږ د ټولنې کوم دودونه ښه دي؟

هره ټولنه خپل دودونه لري چې يوه ټولنه له بلې څخه بېلوي. په ټولنه کې ځينې دودونه گټور او اوږد عمر لري او ځينې دودونه بيا د ټولنې د خلکو لپاره گټه نشي رسولی.

څومره چې يوه ټولنه پرمختگ کوي، په هماغه اندازه د هغې ټولنې په دودونو او رواجونو کې بدلون رامنځ ته کيږي. خلکو ته گټور دودونه او رواجونه پاتې کيږي او هغه چې خلکوته گټه نشي رسولی، د ټولنې له پرمختگ څخه وروسته پاتې کيږي.

موږ ته لازمه ده چې خپلو گټورو دودونو ته په درنه سترگه وگورو او سرته يې ورسوو او هغه دودونه چې خلکو ته گټه رسولی نشي، هغه بايد پرېږدو چې له منځه ولاړشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې یوځل متن په چوپه خوله ولولي. په هغو جملو او کلمو چې نه پوهیږي، له ښوونکي دې پوښتنه وکړي.
- یو زده کوونکی دې د لوست متن ولولي او ښوونکی دې ورسره په لوستلو او د تېروتنو کې مرسته وکړي.
- زده کوونکي دې د دودونو په هکله له کتاب پرته څو کرښې ولیکي او بیا دې په ټولګي کې ووایي.
- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. یوه ډله دې د ګټورو دودونو په هکله او بله ډله دې د ناوړه دودونو د زیانونو په هکله خپلې نظریې سره شریکې کړي او بیا دې د هغوی استازي د ټولګي په مخ کې ولولي.
- څو زده کوونکي دې د خپل کلي او سیمې د یوه دود نوم واخلي او په اړه دې خبرې وکړي چې په څه ډول سرته رسېږي .

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د خپلې سیمې د یوه دود په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه دېرشم لوست

ابن سینا

موخه: د متن لوستل، لیکل او د ابن سینا په هکله معلومات ورکول.

پوښتنې

- کله مو د ابن سینا نوم اوریدلی دی؟

- څه فکر کوئ چې دغه عالم په کومو علومو کې پوره لاس رسی درلود؟

ابن سینا د نړۍ مشهور عالم او د بخارا په ښار کې زېږيدلی و. نوموړی د شلو کلونو و چې د خپل وخت د یوه عالم په نوم وپېژندل شو.

ابن سینا په خپل وخت کې د طب په هکله شپاړس کتابونه لیکلي دي. خورا مشهور کتاب يې د (القانون فی الطب) په نوم یادېږي. له دې کتاب څخه څه د پاسه شپږ سوه کاله د درسي کتاب په توګه ګټه اخیستل کېده. اوس هم ځیني خلک د نوموړي کتاب له مطالعې څخه ګټه اخلي .

ابن سینا د فلسفې او عقایدو په هکله (۲۸) کتابونه لیکلي دي. دغه راز یوولس کتابونه يې د نجوم او ساینس په برخه کې او څلور نور یې د شعر او شاعرۍ په اړه لیکلي دي. د نړۍ ټول خلک د ابن سینا خدمتونو ته په درانه نظر ګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن د یو بل په مرسته په چوپتیا سره ولولي. څو تنه زده کوونکي دې د ابن سینا په اړه څه چې يې له متن څخه زده کړي دي معلومات وړاندې کړي، که څه ستونزه يې درلوده، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده‌کوونکي دې له لاندې کلمو څخه جملې جوړې کړي او بیا دې په ټولګي کې ولولي.

مشهور- طبابت- زیرېدلی- نجوم- ګټه

- زده کو ونکي دې د لوست د موخو په هکله خبرې وکړي او بیا دې بل زده کوونکی د هغه خبرې بشپړې کړي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده کوونکي دې لاندېنیو پوښتنو ته په شفاهي توګه سم ځوابونه ورکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي.

- ابن سینا د علومو په کومو برخو کې پوهېده؟
- ابن سینا په کومو علومو کې ٦٨ کتابونه لیکلي دي؟
- ولې خلك ابن سینا ته درناوی لري؟

کورنی دنده

زده کوونکي دې د ابن سینا په اړه یوه لنډه لیکنه وکړي او په بل درسي ساعت کې دې په ټولګي کې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

اشر (ګډ کار)

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، د ګډ کار د ګټو په ارزښت پوهېدل او ګډ کار کول.

پوښتنې

- کله مو په ګډو کارونو کې برخه اخیستې ده؟
- څوک به ووايي چې ګډ کار څه ګټې لري؟

سباوون د ترکارۍ د کرلو لپاره پرېشان و. دی یوازې و، د ترکارۍ د کرلو وخت ترې تېرېده. له خپلې مېرمنې تورپيکۍ سره يې مشوره وکړه. هغې ورته وويل:

- د کلي ځوانان د اشر لپاره را وغواړه.

سباوون هم د خپلې ماندینې خبره ومنله. د کلي زلميان يې د اشر لپاره را وغوښتل. سهار وختي يې د ترکارۍ په کرلو پيل وکړ، تر غرمې پورې يې کار وکړ، په پټي کې يې ډول، ډول ترکارۍ وکرلې او بيا يې پولې ورته جوړې کړې.

تورپيکۍ د غرمې لپاره ورته ښه خوندوره ښوروا پخه کړې وه. د کلي زلميانو په ګډه سره ډوډۍ وخوړه. سباوون خپلې مېرمنې ته وويل:

- ګډ کار زموږ د ټولنې ډېر ښه دود دی. زه به هم له دې وروسته د ګاونډيانو په اشرونو کې هرومرو برخه اخلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې يوځل متن ولولي او بيا دې څو تنه د ټولګي په مخ کې ولولي. ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- يو زده کوونکي دې متن ولولي، په خپله خوښه دې څو کلمې خوښې او په جملو کې دې وکاروي.
بيا دې څو تنه زده کوونکي خپلې ليکل شوې جملې د ټولګي په مخ کې ولولي.
- يو زده کوونکی دې په ټولګي کې د اشر يا ګډ کار د ګټو په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته متوجې وي.

- بل زده کوونکی دې د يوازې کار د وروسته پاتې کېدو په هکله خبرې و کړي او نور دې ورته غوږ ونيسي.
- څو زده کوونکي دې په خپل کلي کې د ښو دودونو او رواجونو په هکله خبرې وکړي او ښوونکی دې د خبرو په بشپړولو کې ورسره مرسته وکړي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د هغه ګډ کار په هکله چې په کور، ښوونځي او يا په کوم بل ځای کې يې تر سره کړی وي، څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه دېرشم لوست

ملګري ملتونه

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د ملګرو ملتونو پېژندل او د ملګرو ملتونو د دندو په اړه معلومات ترلاسه کول.

پوښتنې

- آيا وېلای شئ چې ملګري ملتونه څه ډول سازمان دی؟
- د ملګرو ملتونو د سازمان اصلي موخه څه ده؟

ملګري ملتونه يو نړيوال سازمان دی. د دغه نړيوال سازمان موخه داده چې په نړۍ کې د کړکېچونو او شخړو د مخنيوي لارې چارې برابرې کړي.

د بېلابېلو هېوادونو تر منځ د پوهاوي، مرستو او سوله ييز ژوند د لارو چارو په برابرولو کې مرسته وکړي.

دغه راز په وروسته پاتې هېوادونو کې د ښوونې، روزنې د تاريخي ودانيو، روغتيا، خوراکي موادو او د ماشومانو په روزلو او نورو برخو کې مرستې کوي. دا سازمان بېلابېلې څانګې لري چې يوه يې د يونيسف څانګه ده .

يونيسف د ماشومانو او ځوانانو د ښوونې او روزنې، خوړو، روغتيا، اوبو، درمل ورکولو او نورو برخو کې مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې یوځل لوست په چوپه خوله ولولي. که ستونزه وه، هغه دې په نښه کړي او بیا دې له ښوونکي څخه وپوښتي.

- زده کوونکي دې متن ولولي، څو لغتونه دې خوښ کړي، په جملو کې دې وکاروي او بیا دې څوتنه په ټولګي کې ولولي.

- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. (الف) ډله دې د لاندې لومړۍ پوښتنې د ځواب په هکله خپل نظرونه او د (ب) ډله دې د دویمې پوښتنې په هکله خپل نظرونه سره په شریکه ولیکي او بیا دې د هر ډلې استازی په ټولګي کې ولولي.

- یونیسف څه فعالیتونه ترسره کوي؟
- د ملګرو ملتونو سازمان د جوړېدو اصلي هدف څه شی دی؟

زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړي بیا د ې څوتنه په ټولګي کې ولولي.

الف: ملګري ملتونه یو .... سازمان دی.

ب: یونیسف د ماشومانو او ځوانانو .... په برخه کې مرستې کوي.

ج: د دغه نړیوال سازمان د جوړیدو اصلي موخه دا ده چې د .... مخنیوی وکړي

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست مفهوم او لنډیز په څو کرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلوېښتم لوست

مترادفې کلمې

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د مترادفو کلمو په معنا او مفهوم پو هېدل او ورڅخه ګټه اخيستل.

۷۸٦

مترادفه کلمه: هغه کلمه ده چې په شکل يا بڼه کې سره توپير لري او معنا يې سره ورته وي، مترادفه کلمه بلل کيږي.

پوښتنې

- ستاسو په فکر کله مو مترادفې کلمې په خبرو او ليکنو کې کارولي دي ؟
- په تاسوکې څوك د مترادفو کلمو بېلګې ويلای شي؟

ښکلا او سمسور خور او ورور دي. دوی په يوه ښنه او زرغون بڼ کې خوښ او خو شحاله ناست وو. هغوی ښکلي او ښايسته کالي اغوستي وو. د بڼ په هره خوا کې خوښي او خوشحالي وه. هرې خوا ته د مرغيو چغهار، خواږه آوازونه او نارې وې. په آسمان کې بريښنا شوه. باران په اوريدو پيل وکړ. ښکلا او سمسور دواړو په ځغاستو او منډو ځانونه کور ته ورسول.

مترادفې کلمې: هغه کلمې دي چې په شکل يا بڼه کې سره توپير لري او معنا يې سره ورته وي، مترادفه کلمه بلل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن یو ځل په چوپه خوله ولولي. بیا دې څوتنه په ټولګي کې پورته شي او په وار سره دې نوی لوست ولولي. که ستونزه وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.

- لاندې جملې دې په خپلو کتابچو کې ولیکي او تر مترادفو کلمو لاندې دې کرښه وکاږي.

- انسان چې روغ او جوړ وي، ښه کار کولای شي.
- زرغونه د آزموینې په تېرولو ډېره خوشحاله او خوښه ښکاري.
- زموږ ښوونکي پاك او سپېڅلي خلك دي.

- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې د متن مترادفې کلمې وښیي او نور دې ورته ځیر شي.

- څو زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو مترادفې کلمې ولیکي او څو تنه دې په ټولګي کې ولولي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې څو مترادفې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څلوېښتم لوست

پر حیواناتو زړه سوی

موخه: د متن لوستل، لیکل، پر حیواناتو زړه سوی او ورسره مرسته کول.

پوښتنې

-پر حیواناتو مو کله زړه سوی؟

- ستاسو په فکر حیوانات موږ ته څه ګټې رسوي؟

الله جل جلاله ډول، ډول حیوانات او الوتونکي پیدا کړي دي .ځینې په هوا کې ځینې په ځمکه او ځینې په اوبو کې ژوند کوي. ځینې هم په وچه او اوبو دواړو کې ژوند کو ي.

له یو شمېر حیواناتوڅخه بېلا بېلې ګټې اخیستل کېږي. د بېلګې په توګه :
له پوستکو، غوښو او شیدو څخه یې ګټې اخلو او زموږ د خوړو ارزښتناکه برخه جوړوي.

پر حیواناتو باید زړه سوی ولرو، هغوی ونه ځورووـ د ناروغۍ درملنه یې وکړو په غذا او ساتلو کې یې زیار وباسو..

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپه خوله ولولي او بیا دې څوتنه په ټولګي کې ولولي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي .

- زده کوونکي په دوو ډلو وویشئ .

لومړۍ ډله دې د هغو حیواناتو نومونه په شریکه چې له پوستکو څخه یې کار اخیستل کیږي او بیا دې د خپل استازي په واسطه ولولي.

دویمه ډله دې د هغو حیواناتو نومونه ولیکي چې له شیدو څخه یې ګټه اخیستل کیږي.

بیا دې د هرې ډلې استازی د ټولګي په مخ کې ووایي.

- یو زده کوونکی دې د هغو حیواناتو نومونه واخلي چې په ځمکه او اوبو کې ژوند کولای شي.

- یو زده کوونکی دې د اهلي حیواناتو نومونه واخلي او بل دې د هغوی د ګټو په اړه خبرې وکړي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې په خپلو کتابچو کې ولیکي چې پر حیواناتو څرنګه زړه سوی وکړو او په بل درسي ساعت کې دې خپلو ټولګیوالو ته واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شیدو کې د اوبو ګډول

موخه: د متن لوستل، لیکل، زده کوونکي په دې پوهول چې په شېدوکې اوبه ګډول لویه ګناه ده او باید ترې ډډه وشي.

پوښتنې

- ستاسو په نظر د شېدو په پلورلو کې د اوبو ګډول ښه عمل دی؟
- څه فکر کوئ چې د شېدو خوړل وجود ته څه ګټې لري؟

حضرت عمر رضي الله عنه به د عادت له مخې د مدینې منورې په کوڅو کې د شپې ګرځېده. یو آواز یې تر غوږو شو چې یوې ښځې خپلې لور ته وویل، لورې! په دې شیدو کې لږې اوبه ګډې کړه چې ډېرې پیسې پرې وګټو او څه کار به مو پرې روان شي، خو لور یې مخالفت وکړ.

لور ورته وویل: حضرت عمر رضي الله عنه په شیدو کې له اوبو ګډولو څخه منع کړې یو.

مور ورته وویل: اوس، خو دلته څوک نشته.

لور ورته وویل: که عمر رضي الله عنه نشته، خدای جل جلاله خو شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په مناسب غږ ولولي، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- زده کوونکی دې په وار سره له متن څخه یو بل ته د یوې جملې املا ووایي او پر تختې دې ولیکي. بیا دې بل زده کوونکی د هغې جملې تېروتنه اصلاح کړي، پاتې نور زده کوونکي دې همدا فعالیت تر سره کړي.
- لاندې پوښتنو ته دې ځوابونه ورکړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي. وروسته دې څو کسه په ټولګي کې خپل ځوابونه ووایي.

- ښځې ولې په شیدو کې اوبه ګډولې؟
- د دې لوست اصلي مطلب څه شی دی؟
- مور باید په پلورلو کې څه شی په پام کې ونیسو؟

- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې په وار سره د لوست د مفهوم په هکله خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې د (مخالفت، شپې، ګډې او منع) کلمو ته په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړي. او بیا دې څو تنه خپلې جوړې کړې جملې په لوړ آواز ولولي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کورونو کې د لوست مفهوم په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښو خبرو اړتيا

موخه: د متـن لوستل، ليکل، د ښو خبرو زده کول او ښې خبرې کول.

پوښتنې

- په تاسو کې به څوک د ښو خبرو په ګټو خبرې وکړي؟
- که د چا ښې خبرې زده نه وي، څه زيان به ورته ورسېږي؟

هر چاته لازمه ده چې ښې خبرې زده کړي او ورڅخه ګټه واخلي.

ښې خبرې دا دي چې په هغوکې داسې کلمې و کارول شي چې پکې د چا بې احترامي ونشي او هر چاته له درناوي سره د خپلې موخې يادونه وشي.

د خبروکوونکي بايد په ساده الفاظو او د ښو جملو په جوړولو سره داسې خبرې وکړي چې د مقابل لوري له سويې او درناوي سره برابرې وي.

هر څوک بايد د خبرو کولو ځاى او وخت وپېژني او په درناوي سره خپلې خبرې پاى ته ورسوي.

په خبرو کې داسې کلمې ونه کاروي چې په چا باندې بدې ولګيږي او زړه يې ور څخه بد شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- ټول زده کوونکي دې متن يو ځل په چوپه خوله ولولي او بيا دې څو تنه وروسته په مناسب آواز ولولي، که اړتيا وه، ښوونکی دې ورسره مرسته وکړي.
- یوزده کوونکی دې بل زده کوونکي ته د لوست يوه کرښه د املا په توګه ووايي او هغه دې پر تختې وليکي. بل داوطلب زده کوونکی دې د هغه تېروتنې په نښه کړي.
- یو زده کوونکی دې د ښو خبرو کولو د ګټو په هکله خبرې وکړي، بل زده کوونکی دې د بدو خبرو کولو د زيانونو په هکله خبرې وکړي.
- څو زده کوونکي دې د لوست متن په مناسب غږ ولولي او نور دې د هغو تېروتنو ته ځير او ورته دې اصلاح کړي.
- زده کوونکي دې په خپل زړه له متن څخه څو کلمې وټاکي او هغه دې په جملو کې وکاروي او بيا دې په ټولګي کې ولولي. نور دې ورته غوږ ونيسي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د ښو خبرو د اړتيا په هکله څو کرښې وليکي او بيا دې په بل درسي ساعت کې په ټولګي کې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

وچې او تازه مېوې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د وچو او تازه مېوو پېژندل ا و د هغو په ګټو پوهېدل.

پوښتنه

- ستاسو په فکر په پورته عکس کې څه شی لیدل کېږي؟

زموږ د هېواد په مرکز او ولایتونو کې د ډول ډول، مېوو ونې او باغونه شته چې ډېره اندازه تازه او وچې مېوې ترې لاسته راځي. تازه او وچې مېوې هم د هېواد په دننه کې خوړل کېږي او هم بهرنیو هېوادونو ته لېږل کېږي، لکه: منې، انګور، انار، بادام، پسته، جنغوزي، کشمش او داسې نور. له دې لارې زموږ هېواد او خلکو ته ګټې رسېږي.

تازه او وچې مېوې وجود ته ډېرې ګټې رسوي. د مېوو په خوړلو سره وجود تقویه او د ناروغیو په مقابل کې د وجود مقاومت زیاتوي.

موږ باید په خپلو ځمکو او د کورونو په حویلیو کې مېوه لرونکې ونې هم کښېنوو او ښه ساتنه یې وکړو چې په ډېره اندازه مېوې ترې لاسته راشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په خپله ولولي او بیا دې څوتنه د ټولګي په مخ کې ولولي. ښوونکی دې ورته وخت ورکړي چې د ستونزمنو کلمو او جملو پوښتنه وکړي.

- زده کوونکي دې په دوو ډولو وویشل شي. یوه ډله دې په خپل منځ کې د تازه مېوو نومونه او بله ډله دې د وچو مېوو نومونه ولیکي. بیا دې هر استازی د ټولګي په مخ کې ولولي.

- یو زده کوونکی دې د څو وچو او تازه مېوو نومونه پر تختې ولیکي. نور زده کوونکي دې نوموړي نومونه له تختې څخه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په جملو کې دې وکاروي او بیا دې څوتنه په ټولګي کې ولولي.

- څو زده کوونکي دې په ټولګي کې د مېوو د ګټو په هکله خبرې وکړي او نور دې ورته غوږ ونیسي او که څوک د مېوو د ګټو په هکله نورې خبرې کولای شي، وخت دې ورکړل شي.

- یو زده کوونکی دې د لوست د مفهوم او موخې په هکله رڼا واچوي، بل زده کوونکی دې د هغه خبرې بشپړې کړي.

کورنی دنده

زده کوونکي دې د خپلې سیمې د مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

ملي يووالی

موخه: د متن لوستل، ليکل او د يووالي په ارزښت او ګټو پوهېدل.

پوښتنې

- ستاسو په نظر يووالی کومې ګټې ولري؟
- که د يوه هېواد د خلکو ترمنځ ملي يووالی نه وي څه زيان به ولري؟

په کور، ټولګي، ټولنه او هېواد کې يووالی ډېر اړين دی. په يووالي سره د خلکو تر منځ مينه او ورور ولي زياتېږي او د خلکو ترمنځ بې اتفاقي له منځه ځي. الله جل جلاله هم په يووالي باندې امر کړی دی. په يووالي سره هېواد پر مختګ کولای شي او د ټولنې د سوکالۍ او نېکمرغۍ لپاره لاره هواريږي، نو بايد موږ ټول هېوادوال د خپل هېواد د ودانولو لپاره يو بل ته په مينه لاسونه ورکړو او د نفاق مخه ونيسو.

فعاليتونه

زده کوونکي دې يوځل متن په چوپه خوله ولولي او بيا دې خو تنه په ټولګي کې په مناسب غږ ولولي.

- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي. يوه ډله دې په خپل منځ کې د ملي يووالي د ګټو په هکله او بله ډله دې په يوه ټولنه کې د ملي يووالي د نشتوالي د زيانونو په هکله خپل نظرونه شريک کړي او د خپل استازي په واسطه دې وليکي او بيا دې په ټولګي ولولي.
- يو زده کوونکی دې د ملي يووالي کلمه پر تختې وليکي، نور زده کوونکي دې د هغو د ګټو په هکله خپل نظرونه ووايي او خبرې دې پرې وکړي.

زده کوونکي دې د لاندېنيو جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

- په .... سره د خلکو تر منځ مينه او ورور ولي زياتيږي.
- په يووالي سره د هېواد .... ته دوام ورکولای شو.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې په کور کې د لوست په مفهوم باندې څوکرښې وليکي او په بل درسي ساعت کې دې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساده او مرکبې کلمې

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د ساده او مرکبو کلمو پېژندل او په جملو کې يې کارول.

پوښتنې

- په تاسو کې به څوک ووايي چې ساده کلمه څه ډول وي؟
- له تاسو څخه به څوک د مرکبې کلمې يو مثال ووايي؟

ساده کلمه: هغه کلمه ده چې له يوې واحدې کلمې څخه جوړه شوې وي،
لکه: کتاب، قلم، زړه، خندا
مرکبه کلمه: هغه کلمه ده چې له دوو او يا زياتو کلمو څخه جوړه شوې وي،
لکه: کتابتون - پرهارپانه - سپين بولدک - جلال آباد - نوی ښار - گلخانه - پکتيا کوټ - ميدان ښار

په کلي کې ژوند:

په اوړي کې د کلي باغونه ښکلي او خوندورې مېوې لري. بريالی د رخصتيو په ورځو کې له خپل پلار سره ميدان ښار ته ځي، هلته د خپل باغ په گلخانه کې له پلار سره کار کوي. د راتگ په وخت کې له خپل باغ څخه د خپلې مور لپاره مڼې، ناک او زردآلو راوړي.

په کلو کې ژوند خوند کوي. ځکه د کلي چاپېريال سمسور وي او د خلکو گڼه گوڼه هم زياته نه وي، باغونه او شنه چمنونه پکې وي چې انسان يې له ليدلو څخه خوند اخلي. په کلو کې ښځې له خپلو مېړونو سره د کرنې په چارو کې پوره مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فعالیتونه

- زده کوونکي دې متن په چوپه خوله ولولي او بیا دې څو زده کوونکي په مناسب غږ په ټولګي کې ووایي او ښوونکی دې د هغوی د ستونزو لارښوونه وکړي
- زده کوونکي په دوو ډلو وویشئ. (الف) ډله دې له یاده څو مفردې کلمې ولیکي او (ب) ډله دې څو مرکبې کلمې ولیکي او دواړه ډلې دې نوموړې کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې د هرې ډلې استازي د ټولګي په مخ کې هغه ولولي.
- یو زده کوونکی دې په خپله خوښه بل زده کوونکي ته څو مفردې کلمې ووایي او هغه دې پرتختې باندې ولیکي او په جملوکې دې وکاروي، نور دې د هغه تېروتنې وښیي.
- یو زده کوونکی دې د کتاب له مخې متن ووایي، نور دې ورته غوږ شي بیا دې بل زده کوونکی د ویل شوی متن مفهوم له یاده ووایي.
- زده کوونکي دې په لاندې جملو کې هغو کلمو ته ځیر شي چې په هغو کې مرکبې کلمې راغلي وي، په ټولګي دې ووایي.

۱- د مزار شریف پوهنتون یو ښکلی کتابتون لري. ۲- سپین بولدك د کندهار په ولایت کې دی. ۳- په جلال آباد کې د نارنجو ونې ډېرې دي. ٤- زما ورور په نوي ښار کې اوسیږي.

۵- د حبیب کور په ګلخانې کې دی. ٦- پرهار پاڼه د یوه بوټي نوم دی.

کورنۍ دنده

لاندې مرکبې او مفردې کلمې په جملو کې وکاروئ.

(سپین ګل - ګل غوټۍ - مور - کلی - بڼ - کار - پلار - وزیر اکبر خان - میوند واټ)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library